

WAT GRONINGERS BEWEEGT

OVERZICHT PROJECTEN EN ACTIVITEITEN

PROJECTEN EN ACTIVITEITEN PER THEMA

In deze bijlage geven we een uitgebreid overzicht van projecten en activiteiten die horen bij het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit Provincie Groningen 2022-2027. Dit Uitvoeringsprogramma is de praktische uitwerking van het Programma Mobiliteit Provincie Groningen, waarin we de strategische kaders voor de komende 10-15 jaar schetsen. Op de volgende pagina's zijn alle projecten en activiteiten gebundeld per mobiliteitsthema. In het Uitvoeringsprogramma prioriteren we alle projecten en activiteiten, en maken we keuzes over de uitvoering. Dat doen we op basis van een afwegingskader.

INHOUDSOPGAVE

Thema 1 - Publieke Mobiliteit	5		
• Nieuw treinbeveiligingssysteem (ERTMS level 2) en automatische treinbesturing (ATO) (PM 1)	6	• Hubs (PM 7)	12
• Exploitatie bus en hubtaxi (PM 2)	7	• Regionale Uitwerking OV-toekomstbeeld - Ontwikkelagenda Publieke Mobiliteit (PM 8)	13
• Exploitatie trein (PM 3)	8	• Extra intercity's Groningen - Zwolle - Randstad (PM 9)	14
• Groningen Spoorzone (PM 4)	9	• Nedersaksenlijn bouwstap 1: stoptrein Veendam - Stadskanaal (PM 10)	15
• Dynamische Reisinformatie Systeem (DRIS) vervangen (PM 5)	10	• Nedersaksenlijn bouwstap 2: sneltrein Veendam - Stadskanaal (PM 11)	16
• Zuidelijke insnijding Emmaviaduct (PM 6)	11		

• Nedersaksenlijn bouwstap 3: treindienst Veendam - Stadskanaal - Emmen - Almelo - Enschede (PM 12)	17
• Deltaplan voor het Noorden: Lelylijn, Nedersaksenlijn en bestaand spoor (PM13)	18
• Agenda deelmobiliteit (PM 14)	20
• Wunderline bouwstap 1 (PM 15)	21
• Wunderline bouwstap 2 (PM 16)	22
• Wunderline bouwstap 3 (PM 17)	23
• Inclusiviteit en organisatie publieke mobiliteit (PM 18)	24
• Verbetering doorstroming en betrouwbaarheid bus (PM 19)	25
• Openbaar vervoer van en naar Zernike (PM 20)	27
• Kruising hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) met vaarwegen (PM 21)	28
• Overwegen spoor en weg (PM 22)	30

Thema 2 - Actieve Mobiliteit 31

• Fietsstimulering (AM 1)	32
• Ketenmobiliteit (AM 2)	33
• Fietsnetwerk (algemeen) (AM 3)	34
• Fietsnetwerk (doorfietsroutes) (AM 4)	36
• Fietsnetwerk (regionale hoofdfietsroutes) (AM 5)	37
• Fietsnetwerk (regionale basisfietsroutes) (AM 6)	38
• Verkeersveiligheid fiets (AM 7)	39

• Samenwerking fiets (AM 8)	40
• Onderzoek en monitoring fiets (AM 9)	41
• Fietsberg (AM 10)	42
• Wandelagenda en quick win maatregelen (AM 11)	43

Thema 3 - Goederenvervoer en Logistiek 44

• Multimodale en logistieke netwerken duurzaam op orde brengen (GL 1)	45
• Logistiek als smeeroil van de maatschappij (GL 2)	46
• Logistiek als katalysator voor werkgelegenheid, kennisontwikkeling en inclusiviteit (GL 3)	47
• Logistiek in Groningen versterken (GL 4)	48

Thema 4 - Infrastructuur 49

• Aanpak Ring Zuid (IN 1)	50
• Afmaken lopende infrastructuurprojecten (IN 2)	51
• Aanpak Groningen Bereikbaar continueren (IN 3)	52
• Aanpak gebiedsopgave Eemsdelta-A7/N33-zone (IN 4)	53
• Aanpak mobiliteit in gebiedsopgaven Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen (IN 5)	54
• N33-Midden en -Noord (IN 6)	55
• Ring West Groningen (IN 7)	56

• Programmatische aanpak wegen (IN 8)	57	• Duurzame betonbouw (kunstwerken) (SG 16)	78
• Programmatische aanpak vaarwegen: gereedmaken kern- en ontsluitingsnetwerk (IN 9)	58	• Opschalen van innovaties (SG 17)	79
• Programmatische aanpak kunstwerken: een netwerk van toekomstbestendige kunstwerken (IN 10)	60	• Duurzaamheidsdokter (SG 18)	80
Thema 5 - Slim en Groen	61	• Waterstof/zero-emissietreinen Wunderline (bouwstap 2) (SG 19)	81
• Autonoom Vervoer Field Labs (SG 1)	62	• Inkoopkracht bundelen (duurzame infrastructuur) (SG 20)	82
• Aanschaf vier waterstofftreinen (SG 2)	63	• Human Capital Agenda (SG 21)	83
• Q-liners op waterstof (SG 3)	64	• Hive Mobility Center (vervolg) & Organisatie (SG 22)	84
• Achtpersoonsbussen op waterstof (SG 4)	65	• Concessiemodel Publieke Laadpalen (RAL/NAL) (SG 23)	85
• Eigen wagenpark en machines huidige stand van zaken (SG 5)	66	Thema 6 - Verkeersveiligheid	86
• Eigen wagenpark en machines tot 2035 (SG 6)	67	• Programma Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid VVB Groningen 2021 - 2030 (VV 1)	87
• Hive Mobility Center (fase 1) & Organisatie (SG 7)	68	• Secretariaat en organisatie Verkeer- en Vervoerberaad Groningen (VV 2)	89
• Regionale Laadinfrastructuur (RAL) en waterstofvulpunten (SG 8)	69	• Activiteiten en projecten Verkeersveiligheid (inclusief onderzoek en monitoring) (VV 3)	90
• Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) (SG 9)	70	• Subsidieregeling Strategisch Plan Verkeersveiligheid (VV 4)	92
• Autonoom Vervoer Field Labs (vervolg) (SG 10)	71	Thema - Mobiliteit Breed	93
• Zero-emissielogistiek (50-100 voertuigenplan) (SG 11)	73	• Cofinancieringsbudget programma's EU en Rijk (evt. gemeenten) (MB 1)	94
• Emissieloos materieel (SG 12)	74		
• Duurzame wegenbouw (SG 13)	75		
• Duurzaam materiaal (SG 14)	76		
• Duurzame beweegbare kunstwerken (SG 15)	77		

THEMA 1

PUBLIEKE MOBILITEIT

NIEUW TREINBEVEILIGINGSSYSTEEM (ERTMS-LEVEL 2) EN AUTOMATISCHE TREINBESTURING (ATO) (PM 1)

In 2021 hebben wij met onze partners afspraken gemaakt om de huidige en oude beveiliging van het spoor (ATB NG) te vervangen door de nieuwe Europese standaard voor treinbeveiliging- en besturing (ERTMS-level 2). Hierbij moeten we het spoor aanpassen en alle treinen ombouwen. Dit doen we stap voor stap zodat reizigers zo min mogelijk hinder hiervan hebben. Bij het ombouwen van het treinbeveiligingssysteem naar ERTMS gaan we, waar mogelijk, ook 'rijden op automatische piloot' (ATO goa 2) inbouwen in de treinen.

Daarnaast gaan we de mogelijkheid bekijken of we gelijk de stap naar een hoger toepassingsniveau (level) kunnen maken. De stap van ERTMS-level 2 naar level 3 levert voor de toekomst nog meer ruimte op hetzelfde stuk spoor op dan level 2. Bij toekomstige uitbreidingen op het spoor, bijvoorbeeld de Nedersaksenlijn en de Lelylijn, leidt dat tot lagere kosten in de aanleg.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Bij uitbreidingen op het spoornetwerk hoeven we in de toekomst minder extra kosten te maken.
- ✓ Het treinvervoer wordt veiliger.
- ✓ De treinen gaan stipter rijden.
- ✓ De treinen gaan minder energie verbruiken. Dit leidt tot kostenvermindering en minder CO₂-uitstoot.

PARTNERS

- Het Rijk
- Provincie Fryslân
- ProRail
- Arriva

ROL PROVINCIE

- Mede-opdrachtgever
- Mede-financier

PLANNING

- **2024-2028:** de ombouw van de treinen
- **2025-2028:** de ombouw van het beveiligingssysteem in het spoor

SAMENHANG MET

- Pilots en ontwikkeling automatische treinbesturing (ATO)
- Wunderline
- Nedersaksenlijn
- Waterstoftreinen
- Deltaplan voor het Noorden
- Regionale uitwerking OV-toekomstbeeld

EXPLOITATIE BUS EN HUBTAXI (PM 2)

Als provincie vinden we het belangrijk dat publieke mobiliteit en individuele mobiliteit (zoals een eigen auto of fiets) elkaar goed aanvullen. Op momenten, routes en plekken waar het druk is, ligt de focus op collectieve publieke mobiliteit. Op plekken waar ruimte genoeg is, heeft individuele mobiliteit, de hubtaxi en deelmobiliteit een belangrijkere rol.

Als (mede-)opdrachtgever van de busconcessie en hubtaxi zetten we in op een dekkend hoogwaardig netwerk van trein- en busdiensten en de hubtaxi. Daarbij willen we ook inzetten op een betere bekendheid van de hubtaxi. Bij kwaliteitsverbetering van publieke mobiliteit nemen we het verbeteren van de toegankelijkheid, betaalbaarheid en (sociale) veiligheid mee.

Per maart 2020 is het aantal reizigers sterk gedaald als gevolg van corona. Daarom werd de dienstregeling aangepast. Sinds het begin van 2022 is een voorzichtig herstel zichtbaar. Naar verwachting herstelt het gebruik van het openbaar vervoer binnen enkele jaren naar het niveau van vóór de pandemie. De komende jaren is het perspectief van de reizigersopbrengsten niet positief. Tegelijkertijd zijn de belangrijkste opgaven om de busdiensten op een goede manier te laten uitvoeren en om zo snel mogelijk de reizigers terug te krijgen in het openbaar vervoer. Dit laatste willen wij doen met actieve marketing.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Samen met exploitatie trein een dekkend hoogwaardig netwerk van treindiensten, busdiensten en hubtaxi inclusief inzetten op een betere bekendheid van de hubtaxi.

PARTNERS

- OV-bureau Groningen Drenthe
- Provincie Drenthe
- Gemeente Groningen
- Alle vervoerders in en grenzend aan de provincie Groningen
- Consumenten Platform Openbaar Vervoer

ROL PROVINCIE

- Kadersteller
- Medefinancier

PLANNING

- Continu

SAMENHANG MET

- Exploitatie trein
- Regionale uitwerking OV-toekomstbeeld
- Verbetering doorstroming en betrouwbaarheid bus

EXPLOITATIE TREIN (PM 3)

Wij zijn samen met de provincie Fryslân en het Landesnahverkehrsgesellschaft Niedersachsen (LNVG) opdrachtgever voor de regionale treindiensten in onze provincie. De afgelopen jaren zijn de treindiensten uitgebreid, ondanks dat het aantal treinreizigers is gedaald door corona.

De belangrijkste opgaven zijn om de treindiensten goed uit te voeren en om zo snel mogelijk de reizigers terug te krijgen in het openbaar vervoer. Hierbij zetten we in op een reizigersgroei ten opzichte van het jaar 2019 (pre-corona).

In 2025/2026 voegen we extra treindiensten toe via bouwstap 1 van de Wunderline en Veendam - Stadskanaal. Dat leidt op dat moment tot een hogere jaarlijkse exploitatiebijdrage. De extra treindiensten tussen Veendam en Stadskanaal worden deels uitgevoerd met waterstoftreinen.

Daarnaast willen we waar mogelijk inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Bijvoorbeeld de Holland Norway Lines tussen de Eemshaven en Kristiansand per boot. Wanneer hiervoor geen extra aanpassingen nodig zijn aan de infrastructuur, voegen we aansluitende treinen toe aan de dienstregeling in de Eemshaven.

Bij de kwaliteitsverbetering van de publieke mobiliteit nemen we continu de toegankelijkheid, betaalbaarheid en (sociale) veiligheid van het vervoer mee.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Samen met exploitatie bus en hubtaxi een dekkend hoogwaardig netwerk van treindiensten, busdiensten en hubtaxi inclusief inzetten op een betere bekendheid van de hubtaxi.

PARTNERS

- Provincie Fryslân
- LNVG Niedersachsen
- Alle vervoerders in en grenzend aan de provincie Groningen
- Consumenten Platform Openbaar Vervoer

ROL PROVINCIE

- Kadersteller
- Medefinancier
- Opdrachtgever

PLANNING

- Continu

SAMENHANG MET

- Exploitatie bus en hubtaxi
- Regionale uitwerking OV-toekomstbeeld
- Nedersaksenlijn
- Wunderline

GRONINGEN SPOORZONE (PM 4)

De verbouwing van het Hoofdstation tussen het Noord-Willemskanaal en het nieuwe opstel terrein ter hoogte van Haren is in volle gang. De doorkoppeling van de regionale treindiensten, de busonderdoorgang en het busstation worden afgerond in de komende jaren. Hetzelfde geldt voor de ondergrondse fietsverbinding, fietsenstalling en de 'aankleding' van het station.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Regionale treindiensten kunnen doorkoppelen.
- ✓ Extra ruimte voor geplande treindiensten.
- ✓ Uitplaatsing van het opstel terrein van treinen.
- ✓ Een nieuw busstation met een busonderdoorgang onder het station door.
- ✓ Een uitgebreide ondergrondse fietsenstalling met een fiets- en voetgangersonderdoorgang van de noordzijde van het station naar de zuidzijde van het station.
- ✓ Een nieuwe zuidelijke entree van het station

PARTNERS

- Gemeente Groningen
- Ministerie van I&W
- ProRail
- NS-stations
- Alle vervoerders die binnen de provincie Groningen rijden van en naar het Hoofdstation
- Consumenten Platform Openbaar Vervoer

ROL PROVINCIE

- Mede-opdrachtgever

PLANNING

- Het project is in uitvoering

SAMENHANG MET

- Zuidelijke insnijding Emmaviaduct
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

DYNAMISCHE REISINFORMATIE SYSTEEM (DRIS) VERVANGEN (PM 5)

Op de belangrijkste haltes, waaronder die van de hoogwaardige busverbindingen (Qliners en Q-link) en op de hubs staan zogenoemde DRIS-panelen die reizigers realtime informeren over de vertrektijden. Vanwege het aflopende contract met de huidige leverancier zijn wij samen met onze partner de aanbesteding gestart om de DRIS-panelen te vervangen. Zo zijn deze nog aanwezig op de haltes per 1 januari 2024. Het OV-bureau Groningen Drenthe voert deze aanbesteding uit. Het nieuwe contract loopt tot eind 2029, gelijk aan het einde van de huidige busconcessie.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Realtime informatie aan reizigers op de bushaltes aan het Qliner- en Q-link-net.

PARTNERS

- Provincie Drenthe
- OV-bureau Groningen Drenthe
- Gemeenten in de provincie

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Opdrachtgever

PLANNING

- **2023:** vervanging DRIS

SAMENHANG MET

- Exploitatie bus
- Hubs

ZUIDELIJKE INSNIJDING EMMAVIADUCT (PM 6)

Het stationsgebied van Groningen heeft een cruciale positie in de Verstedelijkingsstrategie. Verbeteringen in de verbindingen naar het stationsgebied zorgen voor verbetering van het hele openbaar vervoer in een groot deel van Noord-Nederland. Dit vergroot de bijdrage die het openbaar vervoer kan leveren aan de verstedelijkingsopgave. Na oplevering van het project Groningen Spoorzone zijn er vanuit twee van de drie belangrijke richtingen goede verbindingen naar het nieuwe busstation. Van en naar het zuiden is dat niet het geval.

Hiervoor is de zuidelijke insnijding Emmaviaduct bedacht. Deze zorgt voor een rechtstreekse, conflictvrije aansluiting voor al het (hoogwaardige) openbaar vervoer tussen busstation Zuid en de A28 en Groningen Zuid. De reistijdwinst is ongeveer één minuut per bus en de betrouwbaarheid van de dienstregeling in de spitsen neemt nog eens met één minuut toe. De insnijding wordt door ongeveer de helft van alle HOV-bussen gebruikt (tweederde van de Q-liners en eenderde van de Q-links). Voor bus-, logistiek- en autoverkeer levert de insnijding bovendien een bijdrage aan de verkeersveiligheid. Per uur kunnen namelijk vijftig bussen per richting de Stationsweg vermijden.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Bussen van en naar de zuidelijke ringweg en het zuiden van de stad krijgen een kortere en veel betrouwbaardere route naar en van het nieuwe busstation aan de zuidzijde van het Hoofdstation.

PARTNERS

- Gemeente Groningen
- Ministerie van I&W
- ProRail

ROL PROVINCIE

- Mede-opdrachtgever
- Mede-financier

PLANNING

- **2022-2023:** afspraak met het Rijk over financiële bijdrage
- **2025:** ingebruikname insnijding Emmaviaduct

SAMENHANG MET

- Groningen Spoorzone
- Exploitatie bus
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

HUBS (PM 7)

De mobiliteit in Groningen en Drenthe verandert de komende jaren flink. We zien het succes van de e-bike, de introductie van publiek vervoer, de opkomst van autonome voertuigen en de verdere digitalisering van de maatschappij. Als provincie willen we dat publieke mobiliteit en individuele mobiliteit elkaar goed aanvullen. Op rustige plekken of plekken met genoeg ruimte speelt individuele mobiliteit, zoals de auto, een belangrijke rol. Op drukke plekken en momenten ligt de focus op collectieve publieke mobiliteit. Hubs zijn cruciaal om de bereikbaarheid van de landelijke en stedelijke gebieden te verbeteren.

Mensen reizen nu nog vaak rechtstreeks. In de toekomst stappen reizigers meer over tussen de 'passende' vervoersmiddelen via overstaplocaties. Deze overstaplocaties worden dus essentieel om reizigers goed te bedienen. Een hub moet een aantrekkelijke, plezierige en praktische plek zijn. Een plek waar je graag langs reist en die de 'emotionele kosten' van wachten en overstappen minimaliseert. De afgelopen jaren hebben wij ingezet op de realisatie van de basisvoorzieningen op de huidige 35 hubs in onze provincie. Bovendien hebben we de hubtaxi geïntroduceerd, die iedere reiziger van de voordeur naar de dichtstbijzijnde hub kan brengen en andersom, om daar de overstap te maken op bijvoorbeeld trein of bus.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Aantrekkelijke, toegankelijke en inclusieve locaties waar voorzieningen worden gebundeld en overstap mogelijk is tussen verschillende vervoersvormen, met als basis de hubtaxi.

PARTNERS

- Gemeenten in de provincie Groningen
- ProRail
- NS-stations
- Het Rijk
- OV-bureau Groningen Drenthe
- Publiek Vervoer

ROL PROVINCIE

- Aanjager
- Projectuitvoerder
- Coördinator
- Regisseur
- Lobbyist

PLANNING

- 2022-2026

SAMENHANG MET

- Actieve Mobiliteit en Infrastructuur
- Exploitatie bus en hubtaxi

REGIONALE UITWERKING OV-TOEKOMSTBEELD - ONTWIKKELAGENDA PUBLIEKE MOBILITEIT (PM 8)

In 2021 is de landelijke ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV afgerond en aangeboden aan de Tweede Kamer. Deze ontwikkelagenda laat zien wat nodig en mogelijk is om in stappen naar het gewenste ambitieniveau toe te werken van 2040. Daarnaast hebben de landsdelige OV en Spoortafel Noord-Nederland besloten om een regionale uitwerking hiervan te maken voor Noord-Nederland. Onder andere in het kader van de Verstedelijkingsstrategie wordt nog een ingezoomde OV-Routekaart van en naar de stad Groningen ontwikkeld. Naast de ambities op het gebied van publieke mobiliteit in dit Uitvoeringsprogramma, zijn dit ambities waarvan vrijwel zeker is dat de uitvoering daarvan pas buiten de scope van voorliggend Uitvoeringsprogramma valt. Een terugkerend onderdeel in deze ontwikkelagenda is zero-emissie treinvervoer, uiterlijk bij de nieuwe treinconcessie vanaf december 2035. Verder kan op basis van de eerste gesprekken met partners en vervoerder bijvoorbeeld gedacht worden aan autonome shuttles

vanaf de hubs die iedere voordeur op ieder moment in onze provincie kunnen bedienen met publieke mobiliteit. Het kunnen ook autonome veerdiensten zijn, bijvoorbeeld tussen Delfzijl en Emden. Ook kan gedacht worden aan extra hoogwaardige busverbindingen (Q-link) die meer rechtstreekse verbindingen mogelijk maken en aan een S-bahnmodel op het spoor met binnen 25 minuten afstand van de stad meer stations, meer treinen per uur en buiten die 25 minuten juist snellere treinen naar de stad Groningen. Hierdoor komen bijvoorbeeld ook Delfzijl en de Eemshaven qua reistijd dichterbij de stad. Ook wordt gedacht aan extra sneltreinen bovenop de huidige treinen tussen Leeuwarden en Groningen.

Bovenstaande zaken zijn slechts eerste ideeën die we nog verder onderzoeken en bespreken voordat we kunnen bepalen of ze onderdeel gaan uitmaken van de regionale uitwerking en de ontwikkelagenda.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een ontwikkelagenda waarin de belangrijkste ambities voor de ontwikkeling van publieke mobiliteit zijn opgenomen. Op basis daarvan kunnen we keuzes maken voor de periode na het onderliggende Uitvoeringsprogramma.

PARTNERS

- Provincies Drenthe, Fryslân en Overijssel
- Het Rijk
- Gemeenten in de provincie
- OV-bureau Groningen Drenthe
- Consumentenplatform OV
- Vervoerders

ROL PROVINCIE

- Samenwerkingspartner

PLANNING

- **2022:** afronding regionale uitwerking van het OV-toekomstbeeld
- **2023:** afronding van de ingezoomde OV-routekaart in het kader van de Verstedelijkingsstrategie.

SAMENHANG MET

- Nieuw treinbeveiligingssysteem (ERTMS-level 2) en automatische treinbesturing (ATO)
- Hubs
- Exploitatie bus en trein
- Toekomstagenda deelmobiliteit
- Wunderline
- Lelylijn
- Nedersaksenlijn
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

EXTRA INTERCITY'S GRONINGEN - ZWOLLE – RANDSTAD (PM 9)

De (potentiële) toegevoegde waarde van extra intercity's tussen Groningen/Assen, Zwolle en de Randstad is groot. De introductie op korte termijn is kansrijk, want:

- De huidige exploitatie is op dit moment al gunstig en biedt kansen voor verdere verbeteringen. Ervaring met onze eigen regionale OV-diensten leert dat een hogere frequentie, en daarmee een hogere kwaliteit, ervoor zorgt dat meer mensen gebruikmaken van de treindiensten.
- Bijkomend voordeel is dat door deze extra reizigers de exploitatie van de Lelylijn straks ook gunstiger wordt.
- Van de top 15 grootste steden in Nederland heeft Groningen de minste intercity's rijden binnen de landelijke treinconcessie. Dat maakt de potentie extra groot.

- De introductie is relatief eenvoudig doordat relatief kleine aanpassingen nodig zijn voor de frequentieverhoging.
- Gunning van landelijke treinconcessie die start per 2025 wordt op dit moment voorbereid. Het Rijk kan daarin opnemen dat, zodra het infrastructureel inpasbaar is, de derde en vierde intercity naar Groningen moeten gaan rijden.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Extra reismogelijkheden per trein naar de Randstad en tussen Groningen, Assen en Zwolle.
- ✓ Door de hogere frequentie wordt de reistijd als lager ervaren en neemt de aantrekkelijkheid (en daarmee het aantal reizigers) toe.

PARTNERS

- Provincies Drenthe, Fryslân en Overijssel
- Het Rijk
- Gemeenten Groningen, Assen en Zwolle
- NS

ROL PROVINCIE

- Lobbyist

PLANNING

- **2022:** afspraken maken met het Rijk over het opnemen van de derde en vierde intercity in de landelijke treinconcessie
- **2022-2023:** planstudie en afspraken maken met het Rijk en partners over de benodigde infrastructuurmaatregelen

SAMENHANG MET

- Deltaplan voor het Noorden
- Regionale uitwerking OV-toekomstbeeld – OV-ontwikkelagenda
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

NEDERSAKSENLIJN BOUWSTAP 1: STOPTREIN VEENDAM - STADSKANAAL (PM 10)

Met de Nedersaksenlijn bieden we een snelle, comfortabele en hoogwaardige treinverbinding tussen Groningen en Twente. Deze verbinding geeft een impuls aan de economische ontwikkeling en de leefbaarheid van Nederland en in het bijzonder Zuidoost Groningen.

Bouwstap 1 is de vernieuwing van het spoor tussen Veendam en Stadskanaal. In 2026 is de spoorlijn (met ERTMS) klaar voor de stoptrein. Dan kan de stoptrein worden opgenomen in de dienstregeling.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een hoogwaardige verbinding tussen Groningen-Veendam-Stadskanaal, gekoppeld aan de stoptrein Delfzijl.
- ✓ Een extra bijdrage aan nationale opgaven, zoals versnelde woningbouw.
- ✓ Het verbetert de ontsluiting, economische ontwikkeling en leefbaarheid in Zuidoost Groningen.

PARTNERS

- Gemeenten
- Het Rijk
- ProRail
- De STAR⁵
- Regionale treinvervoerder (nu Arriva)

ROL PROVINCIE

- Financier
- Opdrachtgever

PLANNING

- **2022:** integratie ERTMS binnen het project
- **2022:** definitieve afspraken financiering en dekking van het project
- **2026:** uitvoering afgerond

SAMENHANG MET

- Deltaplan voor het Noorden
- Nedersaksenlijn bouwstappen 2 en 3
- Invoering ERTMS
- Aanschaf waterstoftreinen
- Groningen Spoorzone

5. Stichting Stadskanaal Rail, beter bekend als Museumspoorlijn STAR

NEDERSAKSENLIJN BOUWSTAP 2: SNELTREIN VEENDAM - STADSKANAAL (PM 11)

Bouwstap 2 van de Nedersaksenlijn is een sneltrein tussen Groningen, Groningen Europapark, Veendam en Stadskanaal die gekoppeld wordt aan de sneltrein Groningen-Leeuwarden. Tussen Veendam en Groningen rijden op dat moment een sneltrein en een stoptrein. Dit is een verbetering voor de meeste reizigers en een belangrijke stap in de realisatie van het eindbeeld voor de Nedersaksenlijn. Om deze sneltrein te realiseren, moeten we maatregelen nemen op en rondom station Zuidbroek. Op dit moment bekijken we of het mogelijk is dat we de plannen voor bouwstap 2 meenemen met de aanbesteding van bouwstap 1.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een snellere verbinding tussen Groningen-Veendam-Stadskanaal, gekoppeld aan de sneltrein Leeuwarden.
- ✓ Een extra bijdrage aan nationale opgaven, zoals versnelde woningbouw.
- ✓ De openbaar vervoerverbinding verbeteren tussen en binnen de provincies Fryslân en Groningen.
- ✓ De ontsluiting, economische ontwikkeling en leefbaarheid in Zuidoost Groningen verbeteren.

PARTNERS

- Provincies Drenthe en Overijssel
- Gemeenten
- Het Rijk
- ProRail
- De STAR
- Regionale treinvervoerder (nu Arriva)

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Opdrachtgever

PLANNING

- **2022:** definitieve afspraken financiering en dekking
- **2026-2028:** uitvoering afgerond

SAMENHANG MET

- Deltaplan voor het Noorden
- Nedersaksenlijn bouwstappen 1 en 3
- Invoering ERTMS
- Aanschaf vier waterstoftreinen
- Groningen Spoorzone

NEDERSAKSENLIJN BOUWSTAP 3: TREINDIENST VEENDAM - STADSKANAAL - EMMEN - ALMELO - ENSCHEDE (PM 12)

Met de realisatie van bouwstap 3 van de Nedersaksenlijn ontstaat een rechtstreekse treinverbinding tussen Groningen en Enschede, onder andere via Stadskanaal. Dit geeft een impuls aan de economische ontwikkeling en de leefbaarheid van Zuidoost Groningen. Bovendien zorgt het ervoor dat Groningen en Oost-Nederland verbonden worden met een rechtstreekse trein. Ook ontstaat er bij de realisatie van deze bouwstap een omleidingsroute per spoor tussen Groningen en Zwolle via Emmen als het spoor tussen Zwolle en Meppel buiten gebruik is.

Bouwstap 3 gaat dus over het doortrekken van de sneltrein van Stadskanaal naar Emmen en infrastructurele maatregelen op het traject vanaf Emmen tot en met Enschede. Een eerste indicatie geeft aan dat de kosten van het doortrekken naar Emmen en overige maatregelen ongeveer € 1 miljard zijn.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een snellere verbinding tussen Groningen-Veendam-Stadskanaal-Emmen-Almelo-Enschede potentieel gekoppeld aan de sneltrein Leeuwarden.
- ✓ Een extra bijdrage aan het oplossen van nationale opgaven, zoals versnelde woningbouw
- ✓ De openbaar vervoerverbinding verbeteren tussen en binnen de provincies Fryslân, Groningen, Drenthe en Overijssel.

- ? ✓ De ontsluiting, economische ontwikkeling en leefbaarheid verbeteren in Noordoost Nederland.
- ✓ Een alternatief per spoor voor de spoorverbindingen via Meppel.

PARTNERS

- Provincies Drenthe en Overijssel
- Gemeenten
- Het Rijk
- ProRail
- De STAR

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Medeopdrachtgever

PLANNING

- Nader te bepalen: Vanaf het moment dat er zekerheid is over de dekking duurt de aanleg van de spoorlijn nog zeker vijftien jaar.

SAMENHANG MET

- Nedersaksenlijn Bouwstappen 1 en 2
- Deltaplan voor het Noorden
- Groningen Spoorzone

DELTAPLAN VOOR HET NOORDEN: LELYLIJN, NEDERSAKSENLIJN EN BESTAAND SPOOR (PM 13)

Om een impuls te geven aan de economische ontwikkeling en de leefbaarheid van Groningen is goed openbaar vervoer essentieel. In de Bouwstenen van het Deltaplan voor het Noorden zijn hierin drie belangrijke verbeteringen op het spoor gedefinieerd:

- De Lelylijn: een nieuwe spoorverbinding tussen Groningen en de Randstad.
- De Nedersaksenlijn: een nieuwe spoorverbinding tussen Groningen - Stadskanaal - Emmen en Enschede.
- Verbeteringen op het bestaand spoor tussen Groningen - Zwolle – Amsterdam.

Op de relatief kleine verbeteringen aan het spoor na, vindt de realisatie van deze verbeteringen pas plaats buiten het tijdsframe van het onderliggende Uitvoeringsprogramma. Daarnaast ligt er een enorme financieringsopgave voor het Deltaplan en de bovengenoemde onderdelen.

Het Rijk geeft in het regeerakkoord aan € 3 miljard te reserveren voor de periode 2026-2037. Voor de periode 2022-2025 is € 180 miljoen begroot.

Het doel is om in 2022 samen met het Rijk een projectorganisatie op te zetten. De projectorganisatie wil toewerken naar een startbeslissing door:

- Meer zicht te krijgen op de benodigde middelen en kosten.
- Een nauwkeurige planning op te stellen voor de komende jaren met mijlpalen/ tussenstappen voor de realisatie van het project.
- Een eerste globale tracéverkenning te doen.
- Woningbouwopgave/gebiedsontwikkeling rondom de OV-knooppunten inzichtelijk te maken.
- Middelen te vinden voor de volledige dekking voor de startbeslissing.
- Te lobbyen richting de EU voor de benodigde cofinanciering.

De projectorganisatie, alle onderzoeken en werkzaamheden die we moeten uitvoeren om tot een project te komen met volledige dekking waarvoor een startbeslissing genomen kan worden, kost een grote inspanning (menskracht en kennis) vanuit de regio. Vooral als wij er zeker van willen zijn dat onze belangen binnen de projectorganisatie goed geborgd zijn en blijven.

Naast de beschikbare middelen van het Rijk voor de komende jaren verwachten wij als provincie Groningen aan extra personele inzet en extra onderzoek € 1 miljoen per jaar nodig te hebben. Hierbij gaan we ervan uit dat onze regionale partners een vergelijkbare inzet doen. In de periode 2022-2027 gaat het dus om een provinciale bijdrage van € 6 miljoen.

In het regeerakkoord is sprake van medefinanciering vanuit de regio en Europese fondsen. Hoeveel deze medefinanciering uit de regio moet en kan bedragen, moet in deze periode worden uitgezocht. De bovenstaande provinciale bijdrage van € 6 miljoen is een eerste bijdrage.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een projectorganisatie die bijdraagt aan:
  - Snelle treinverbinding naar de Randstad.
  - Een spoorlijn van Groningen via Stadskanaal, Emmen naar Enschede.
  - Verbeteringen op het bestaande spoor naar Zwolle.

PARTNERS

- Provincies Drenthe, Fryslân, Overijssel en Flevoland
- Het Rijk
- Gemeenten liggende aan de (toekomstige) spoorverbindingen

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Mede-opdrachtgever
- Deelnemer

PLANNING

- **2022:** samen met het Rijk een projectorganisatie opzetten
- **2022-2023:** planstudie en afspraken maken met het Rijk en partners over de benodigde infrastructuurmaatregelen op de kortere termijn

SAMENHANG MET

- Nedersaksenlijn
- Derde en vierde intercity Groningen - Zwolle
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

AGENDA DEELMOBILITEIT (PM 14)

Deelmobiliteit kan een belangrijke toevoeging zijn aan publieke mobiliteit voor reizigers in onze provincie. Op de drukke en meest aantrekkelijke locaties ontstaat dit vanzelf vanuit de markt. We onderzoeken of regulering noodzakelijk is om deelmobiliteit goed in te passen in de directe omgeving en overlast te voorkomen.

Op locaties waar deelmobiliteit wenselijk is, maar nog niet aantrekkelijk genoeg voor de markt, willen we deelmobiliteit stimuleren. Daarbij is de vraag welke rol wij als overheid kunnen en willen nemen. Op deze juridische en inhoudelijke vragen geven we antwoord in een toekomstagenda deelmobiliteit. Daarnaast onderzoeken we in de agenda de mogelijkheid om kleine goederen via deelmobiliteit te vervoeren.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een toekomstagenda deelmobiliteit die de rol en inzet van de provincie en andere partners inzichtelijk maakt.

PARTNERS

- Provincies Drenthe en Fryslân
- Het Rijk
- Gemeenten in de provincie
- OV-bureau Groningen Drenthe
- Publiek Vervoer Groningen Drenthe
- Groningen Bereikbaar
- Regio Groningen Assen
- Consumentenplatform OV
- Hive.Mobility-partners

ROL PROVINCIE

- Coördinator
- Organisator

PLANNING

- **2023:** opstellen toekomstagenda deelmobiliteit
- **2024:** agenda gereed

SAMENHANG MET

- Hubs
- Exploitatie bus en trein
- Eén uitvoeringsorganisatie publieke mobiliteit
- Multimodale en logistieke netwerken duurzaam op orde brengen
- Fieldlabs autonoom vervoer

WUNDERLINE BOUWSTAP 1 (PM 15)

We willen met onze partners een impuls geven aan de economische ontwikkeling en de leefbaarheid van de noordelijke grensregio. Goed openbaar vervoer is daarbij essentieel. Met de Wunderline realiseren wij een snellere en comfortabele treinverbinding tussen Groningen en Bremen. Uit onderzoek blijkt dat de Wunderline de potentie heeft om op termijn ongeveer 1.900 grensoverschrijdende reizigers per dag te vervoeren. Bovendien gaan naar verwachting meer reizigers gebruikmaken van overige delen van het traject. Investeren in de Wunderline is investeren in de economische groei en de leefbaarheid van de noordelijke grensregio van Duitsland en Nederland.

Naast investeren in de bestaande spoorinfrastructuur en het Europees verknopen van onze spoornetwerken, stimuleren we de verbetering van de deur-tot-deur-reis rond de stations in de regio (ketenmobiliteit). Dit blijven we ontwikkelen in de komende jaren.

Bouwstap 1 is gericht op een eerste reistijdwinst. We willen de reistijd terugbrengen van de eerdere 2.48 uur naar 2.26 uur. De sneltrein Groningen-Winschoten, als voorloper van de Wunderline, is afgerond en opgenomen in de dienstregeling. Daarnaast werken we aan de realisatie van bouwstap 1 van de Wunderline en het herstel van de Friesenbrücke.

De maatregelen van bouwstap 1 zijn:

- Snelheidsverhoging tussen Hoogezand-Sappemeer-Zuidbroek.
- Dubbelspoor en snelheidsverhoging tussen Scheemda-Winschoten.
- Spoorse aanpassingen aan station Winschoten.
- Bodemverbetering en snelheidsverhoging Bad Nieuweschans-Ihrhove.
- Aanpassing station Ihrhove inclusief vernieuwing wissels en seinen.
- Nieuwe seininstallaties aan Duitse zijde.
- Afspraken maken met aan de spoorlijn grenzende gemeenten over de verbetering van de ketenmobiliteit van en naar de stations aan de spoorlijn.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een snellere treinverbinding tussen Groningen en Bremen.

PARTNERS

- Land Nedersaksen
- DB Netz
- Het Rijk
- ProRail
- Gemeenten langs de spoorlijn

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Opdrachtgever

PLANNING

- **2024:** maatregelen afgerond

SAMENHANG MET

- Wunderline bouwstappen 2 en 3

WUNDERLINE BOUWSTAP 2 (PM 16)

Met Wunderline bouwstap 2 geven we verder invulling aan de geformuleerde ambitie in bouwstap 1 van de Wunderline. Bouwstap 2 is gericht op een volgende reistijdwinst tussen Groningen en Bremen. We willen de reistijd terugbrengen van de eerdere 2.26 uur uit bouwstap 1 naar 2.11 uur bij bouwstap 2. Daarnaast willen we frequenter gaan rijden.

We onderzoeken met onze partners of we de hoge exploitatiekosten die ontstaan bij bouwstap 2 kunnen terugdringen. Dit kan mogelijk door gelijk in te zetten op een aantal rechtstreekse treinen per dag tussen Groningen en Bremen. Dit staat eigenlijk pas in de planning voor bouwstap 3. We willen slechts een paar keer per dag starten met een rechtstreekse treinverbinding die aansluit op een eventuele internationale spoorverbinding tussen Stockholm en Parijs via Bremen.

De sneltrein Winschoten, als voorloper van de Wunderline, is afgerond en opgenomen in de dienstregeling. Naar verwachting is bouwstap 1 afgerond in 2024. Parallel hieraan werken we aan de benodigde voorbereidende onderzoeken en afspraken om de maatregelen uit te voeren bij bouwstap 2. Deze infrastructurele maatregelen moeten zijn afgerond in 2030.

De maatregelen uit bouwstap 2 zijn:

- Snelheidsverhoging Waterhuizen aansluiting-Kropswolde
- Bodemverbetering en snelheidsverhoging Zuidbroek-Scheemda
- Dubbelspoor traject Friesenbrücke naar Ihrhove
- Aanpassing kruising station Weener
- Vernieuwing Seinen traject grens - Ihrhove
- Aanpassing station Leer: onder andere wissel en seinen
- Dubbelspoor traject Augustfehn-Stickhausen - Velde
- Inhaalpoor Stickhausen - Velde

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een snellere treinverbinding tussen Groningen en Bremen.

PARTNERS

- Land Niedersachsen
- DB Netz
- Het Rijk
- ProRail
- Gemeenten langs de spoorlijn

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Opdrachtgever
- Initiator
- Lobbyist

PLANNING

- **2023:** onderzoek naar vervroegde invoering rechtstreekse trein Groningen Bremen en verlagen exploitatielasten
- **2026:** afspraken maken met Land Niedersachsen over de exploitatielasten
- **2026:** zekerheid over bijdragen vanuit Europa en het Rijk ten aanzien van de bouwkosten
- **2026:** dekking infrastructuurkosten bouwstap 2 gereed
- **2027:** afronden voorbereidende werkzaamheden voor de te nemen maatregelen van bouwstap 2
- **2030:** alle maatregelen zijn uitgevoerd

SAMENHANG MET

- Wunderline bouwstappen 1 en 3

WUNDERLINE BOUWSTAP 3 (PM 17)

Met bouwstap 3 geven we verder invulling aan de geformuleerde ambitie in bouwstappen 1 en 2 van de Wunderline. Bouwstap 3 is gericht op een rechtstreekse hogesnelheidstrein tussen Groningen en Bremen met een reistijd van 1 uur en 23 minuten. Om dit mogelijk te maken, moet een volledig nieuwe en gefundeerde spoorlijn gebouwd worden tussen Groningen en Bremen. In het kader van het Deltaplan voor het Noorden en het doortrekken van de Lelylijn naar Bremen wordt hier onderzoek naar gedaan.

Naar verwachting kan de doortrekking naar Bremen klaar zijn in 2050 als hier tijdig voldoende dekking voor is gevonden. Overigens is het daarbij goed om te beseffen dat de kosten van het doortrekken van de Lelylijn van Groningen naar Bremen een veelvoud bedragen van de kosten van de Lelylijn zelf.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Inzicht in wat nodig is om de Lelylijn door te trekken naar Bremen met een hogesnelheidslijn.

PARTNERS

- Land Niedersachsen
- DB Netz
- Het Rijk
- Duitse Bund
- ProRail
- Europa
- Overige partners binnen het Deltaplan voor het Noorden

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Lobbyist

PLANNING

- **2022-2026:** onderzoeken uitvoeren

SAMENHANG MET

- Wunderline bouwstappen 1 en 2
- Deltaplan voor het Noorden
- Lelylijn

INCLUSIVITEIT EN ORGANISATIE PUBLIEKE MOBILITEIT (PM 18)

In de toekomst krijgen reizigers veel meer reismogelijkheden dan nu. Dat betekent dat betere coördinatie wenselijk is tussen aanbesteders en uitvoerders. De reismogelijkheden moeten voor iedereen bekend, begrijpelijk en bruikbaar zijn.

Daarom willen wij:

- Reizigers van en naar onze provincie overzichtelijke en goed begrijpbare reisalternatieven bieden, onder andere via digitale platformen zoals reisinformatie en boekingsystemen.
- Dat een reiziger de reis, met welke samengestelde vervoersdiensten dan ook, in één keer kan boeken en afrekenen. Hierbij moet de reiziger vóór en tijdens de reis

kunnen vertrouwen op realtime actuele informatie.

- Dat alle publieke mobiliteit in onze provincie inclusief is voor iedereen.

We gaan samen met onze partners onderzoeken of het wenselijk is voor de reiziger om alle publieke mobiliteit binnen onze provincie vanuit één uitvoeringsorganisatie aan te sturen en te coördineren.

Daarnaast onderzoeken wij hoe we een coördinerende rol kunnen spelen bij de uitwisseling van informatie tussen gemeenten die minima gratis of goedkopere publieke mobiliteit willen aanbieden.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Inzicht in de kansen en bedreigingen van één organisatie publieke mobiliteit voor de reiziger in onze provincie, de ambtelijke organisatie en de politieke aansturing.
- ✓ Reizigers van en naar onze provincie overzichtelijke en goed begrijpbare reismogelijkheden bieden.

PARTNERS

- Provincies Drenthe, Fryslân en LNVG Niedersachsen
- Het Rijk
- Gemeenten in de provincie
- OV-bureau Groningen Drenthe
- Publiek Vervoer Groningen Drenthe
- Groningen Bereikbaar
- Regio Groningen Assen
- Consumentenplatform OV

ROL PROVINCIE

- Lobbyist
- Verbinder
- Opdrachtgever
- Organisator
- Coördinator

SAMENHANG MET

- Hubs
- Exploitatie bus en trein
- Agenda deelmobiliteit

PLANNING

- We doen nu samen met Drenthe mee aan een pilot op het gebied van multimodaal reisadvies op maat (MaaS) en daarnaast vinden ook al eerste gesprekken plaats over de integratie van verschillende diensten in een overzichtelijk reisinformatiesysteem en boekingsysteem
- **2023:** coördinerende rol oppakken richting gemeenten
- **2024-2026:** onderzoek naar één uitvoeringsorganisatie publieke mobiliteit

VERBETERING DOORSTROMING EN BETROUWBAARHEID BUS (PM 19)

Op drukke gebieden en momenten staat de snelheid en betrouwbaarheid van het busvervoer onder druk. Daarnaast zien we een ontwikkeling om op wegen waar bussen rijden de maximumsnelheid te verlagen. Het verlagen van de snelheid, de verminderde doorstroming en betrouwbaarheid maken het openbaar vervoer minder aantrekkelijk voor reizigers en zorgen voor hogere exploitatielasten. Daarmee dragen ze ook minder bij aan doelen als leefbaarheid en inclusiviteit.

Relatief kleine maatregelen kunnen al een groot effect hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om het maken van slimme keuzes bij de aanleg en aanpassing van de huidige situatie. Ook zijn er maatregelen van grotere omvang op een aantal locaties waar wij kansen zien om de doorstroming en betrouwbaarheid van de bus te verbeteren. Deze nemen wij mee bij de op te stellen Ontwikkelagenda Publieke Mobiliteit.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Betere doorstroming en meer betrouwbaarheid van het busvervoer.
- ✓ Beter busvervoer voor de reiziger en een grotere bijdrage van het busvervoer aan doelen zoals leefbaarheid en inclusiviteit.
- ✓ Meer betaalbare exploitatie.

PARTNERS

- Gemeenten
- RWS voor Rijksinfrastructuur
- OV-bureau Groningen Drenthe
- Consumenten Platform Openbaar Vervoer

ROL PROVINCIE

- Opdrachtgever
- Participant

PLANNING

- 2024-2027

SAMENHANG MET

- Exploitatie bus
- Regionale uitwerking OV-toekomstbeeld
- Ontwikkelagenda Publieke Mobiliteit

OPENBAAR VERVOER VAN EN NAAR ZERNIKE (PM 20)

Uit eerder studies naar de mogelijkheden om het openbaar vervoer van en naar Zernike te verbeteren, blijkt onder andere dat het verstandig is om in te zetten op HOV-oplossingen (hoogwaardig openbaar vervoer). En om daarbij te beginnen bij de bestaande buslijnen met het perspectief om door te ontwikkelen. Daarbij is een aantal kortetermijnmaatregelen gewenst.

De doorstroming verbeteren van de bus op de N355 (onder andere de aanpak Heereweg bij Aduard en Aanpak Slaperstil).

De doorstroming verbeteren op het deel Groningen Noord-Zernike. Hierbij denken we aan de knip op de Eikenlaan voor auto's zoals deze is opgenomen in de Mobiliteitsvisie van de gemeente Groningen.

Een andere ambitie is de opwaardering van station Groningen Noord en de omgeving. Voor verbeteringen op de lange termijn moeten nog keuzes worden gemaakt. De keuzes ten aanzien van de ambities op de langere termijn maken we in de op te stellen OV-toekomstagenda.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een betere doorstroming en betrouwbaarheid van het busvervoer van en naar Zernike.

PARTNERS

- Gemeente Groningen en Westerkwartier
- OV-bureau Groningen Drenthe
- ProRail
- Consumenten Platform Openbaar Vervoer

ROL PROVINCIE

- Opdrachtgever
- Participant

PLANNING

- 2023-2026

SAMENHANG MET

- Exploitatie trein en bus
- N355
- Hubs

KRUISSING HOOGWAARDIG OPENBAAR VERVOER (HOV) MET VAARWEGEN (PM 21)

Ambities op het gebied van vaarwegen en HOV-verbindingen komen elkaar tegen bij bruggen. De komende jaren zien wij grote uitdagingen bij:

1. Busbaanbrug Oosterhamriktracé
2. Spoorbrug AG Wildervanckanaal
3. Spoorbrug Noord-Willemskanaal

1. Busbaanbrug Oosterhamriktracé

De hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl geschikt maken voor grotere schepen (vaarwegklasse Va) levert een knelpunt op voor het HOV-busvervoer op de busbaanbrug over het Van Starckenborghkanaal. De vaarweg is de verantwoordelijkheid van het Rijk. De gemeente Groningen is wegbeheerder van de busbaanbrug. Als provincie hebben wij belang bij een goede vaarweg én een goede doorstroming van de hoogwaardige busverbinding. Daarom nemen wij deel aan het project van het Rijk ten aanzien van het Programma Vervanging Bruggen Hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl en het project Oosterhamrikzone van de gemeente Groningen.

2. Spoorbrug AG Wildervanckanaal

Bij de eerste stap naar de Wunderline, de sneltrein Groningen-Winschoten, waren aanpassingen nodig in de dienstregeling van de trein. Dit was nodig om een doorgang mogelijk te houden voor het vaarvervoer van eenmaal per uur bij de spoorbrug over het AG Wildervanckanaal. Bij een verdere ophoging van het aantal treinen tussen Zuidbroek en Winschoten is een opening van de brug voor vaarverkeer niet meer mogelijk. Om op dat moment beide mogelijk te houden, zullen we dan ook maatregelen moeten nemen. Aangezien we nog meer ambities hebben om de spoorverbinding richting Duitsland sterk te verbeteren, doen we onderzoek naar mogelijke toekomstige oplossingsrichtingen.

3. Spoorbrug Noord-Willemskanaal

Aan de dienstregeling van 2021 is een extra sneltrein Leeuwarden-Groningen toegevoegd. Daarnaast wordt gewerkt aan het project Groningen Spoorzone. Bij de afronding van het spoorse deel van dit project worden de regionale treindiensten doorgekoppeld naar het Hoofdstation Groningen. Deze twee onderdelen hebben gevolgen voor de openingsmogelijkheden van de spoorbrug over het Noord-Willemskanaal naast het Hoofdstation. De netto openingstijd van de brug per keer is dan niet meer voldoende om beide richtingen gelijktijdig door de brug te laten varen. In 2022 en 2023 onderzoeken wij welke kleine maatregelen we moeten nemen zodat vaarverkeer door de brug mogelijk blijft en het treinvervoer de geplande dienstregeling kan rijden. Deze maatregelen voeren we waar mogelijk uit vóór de start van de doorkoppeling van de treindiensten en het vaarseizoen. Tegelijkertijd onderzoeken wij wat nodig is op de lange termijn, bijvoorbeeld bij de aanlanding van de Lelylijn op het Hoofdstation, om zowel de scheepvaart op deze locatie als extra uitbreidingen op het spoor te faciliteren.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Inzicht in de exacte knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen en daarmee facilitering van de gewenste groei.
- ✓ Kleine maatregelen bij de spoorbrug Noord-Willemskanaal om zowel de treindienstregeling bij Groningen Spoorzone te kunnen rijden als ook nog vaarverkeer mogelijk te houden.

PARTNERS

- OV-bureau Groningen Drenthe
- Provincie Drenthe en Fryslân en gemeente Groningen
- Alle vervoerders binnen en grenzend aan de provincie Groningen
- Consumenten Platform Openbaar Vervoer
- ProRail
- BLN Schuttevaer

ROL PROVINCIE

- Participant
- Initiatiefnemer
- Opdrachtgever

PLANNING

- **2022-2023:** onderzoeken spoorbruggen
- **2023-2024:** korte termijn maatregelen spoorbrug Noord-Willemskanaal

SAMENHANG MET

- Groningen Spoorzone
- Lelylijn
- Wunderline
- Exploitatie bus en trein
- Oosterhamrikzone Groningen
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen
- Vaarwegenbeleid
- Actieve Mobiliteit

OVERWEGEN SPOOR EN WEG (PM 22)

De afgelopen jaren heeft ProRail landelijk het programma 'Niet Actief Beveiligde Overwegen' (NABO's) uitgevoerd. Dit gaat over het beveiligen van openbaar toegankelijke overwegen. Dit programma wordt afgerond in de komende jaren. De verantwoordelijkheid voor een overweg en het beveiligen daarvan ligt bij de wegbeheerder in combinatie met ProRail. De afgelopen jaren hebben wij, daar waar het niet om overwegen op onze wegen gaat, vaak een coördinerende en/of bemiddelde rol aangenomen. Dit blijven wij doen bij het vervolg van het programma.

Naast de openbare overwegen zijn er in onze provincie diverse particuliere overwegen. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid op deze overwegen ligt bij de particulier in combinatie met ProRail. Ook hierbij nemen wij, indien nodig, een coördinerende en/of bemiddelde rol aan. Daarnaast voeren wij bij ieder spoorproject dat door ons geïnitieerd wordt een integrale veiligheidsscan uit. Waar nodig nemen we extra veiligheidsmaatregelen.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Meer veiligheid bij het oversteken van het spoor en facilitering van groei op het spoor.

PARTNERS

- ProRail
- Wegbeheerders in de provincie
- Particulieren

ROL PROVINCIE

- Wegbeheerder
- Coördinator
- Bemiddelaar

PLANNING

- **2022 - 2023:** onderzoeken spoorbruggen

SAMENHANG MET

- Groningen Spoorzone
- Wunderline
- Exploitatie trein
- Verkeersveiligheid
- Actieve Mobiliteit

THEMA 2

ACTIEVE MOBILITEIT

FIETSSTIMULERING (AM 1)

Bij fietsstimulering draait het om gedragsverandering. We willen onze inwoners verleiden om vaker de fiets te pakken. Dit thema omvat veel projecten. Een aantal voorbeelden:

- Fietsers belonen (zoals de pilot met de 'fietsritje'-app)
- Het uitbreiden van de aanpak van Groningen Bereikbaar naar de regio (werkgeversaanpak, uitprobeeracties e-bikes/speed pedelecs/bakfietsen, corridoraanpak)
- Activiteiten gericht op ouderen (Doortrappen)
- Activiteiten gericht op kinderen (HiBike, kinderfietsroutes)

- Activiteiten gericht op recreatieve en sportieve fietsers (nalatenschap sportieve evenementen, bekendheid knooppuntennetwerk)

We voeren al veel van deze activiteiten uit vanuit het Uitvoeringsprogramma Fiets 2020-2023. Dit willen we doorzetten tot en met 2027.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ 20% meer fietsgebruik in 2027 ten opzichte van 2017.

PARTNERS

- Groningen Bereikbaar
- Gemeenten
- Provincie Drenthe
- Evenementenorganisaties
- Marketing Groningen
- Routebureau Groningen
- NFTU, HANNN
- Huis voor de Sport Groningen
- Verkeerswijzer Groningen
- Verkeer- en Vervoerberaad
- VVN, Fietsersbond
- Organisaties in het sociaal domein

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Coördinator
- Facilitator

PLANNING

- **2024:** evenementen benutten als vliegwiel en doelgroepen die nu buitenboord vallen (inclusiviteit)

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

KETENMOBILITEIT (AM 2)

Voor een groot deel van onze inwoners is het niet realistisch om de fiets (of e-bike) te gebruiken voor de gehele verplaatsing. De fiets biedt wel grote kansen in combinatie met het openbaar vervoer of de auto. Dit geldt voor drukke stedelijke gebieden en landelijke gebieden. In beide gevallen draagt een fiets, als toevoeging aan de verplaatsing per auto, bus of trein, bij aan de mobiliteit en daarmee de bereikbaarheid van inwoners. De fiets als onderdeel van de ketenmobiliteit draagt daarmee ook bij aan een grotere leefbaarheid. Daarnaast kunnen hubs ook mooie startpunten zijn voor een (recreatieve) fietstocht of wandeling.

We zorgen voor goede voorzieningen om de fiets te stallen op overstappunten met reguliere fietsenstallingen en verschillende vormen van bewaakte stallingen (inpandig, kluisen, etc.) en voorzieningen op locaties waar we zelf wegbeheerder zijn of op locaties waar de gemeente wegbeheerder is (via een subsidie). Daarnaast willen we ondersteuning bieden aan initiatieven op het gebied van deelfietsen.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ 20% meer fietsgebruik van in 2027 ten opzichte van 2017.
- ✓ Verbetering van bereikbaarheid en leefbaarheid.

PARTNERS

- Gemeenten
- ProRail
- OV-bureau
- Routebureau Groningen
- Arriva

ROL PROVINCIE

- Implementator
- Regisseur
- Coordinator
- Facilitator
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

FIETSNETWERK (ALGEMEEN) (AM 3)

Om onze ambitie van 20% meer mensen op de fiets waar te maken, is een veilig, comfortabel en aantrekkelijk fietsnetwerk een belangrijke randvoorwaarde. In de fietsstrategie is het Regionale Fietsnetwerk gecategoriseerd:

- Doorfietsroutes gericht op de stad Groningen.
- Regionale hoofdfietsroutes gericht op de belangrijkste regionale kernen.
- Regionale basisfietsroutes ter ontsluiting van alle kernen met minimaal duizend inwoners.

In 2021 hebben we samen met gemeenten het gehele Regionale Fietsnetwerk in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot een overzicht met ongeveer honderd potentiële projecten op dit netwerk. In 2021 hebben we besloten om bovenop de lopende projecten ongeveer

€ 20 miljoen te investeren in vijftien projecten op dit Regionale Fietsnetwerk. Dit gaat om investeringen in ons provinciale fietsnetwerk en subsidies voor gemeentelijke projecten. Deze projecten worden de komende jaren uitgewerkt en gerealiseerd.

De komende jaren pakken we de opwaardering van het Regionale Fietsnetwerk aan als een programma. In een jaarlijkse cyclus beschouwen we de voortgang van de projecten en constateren we of er financiële mee- of tegenvallers zijn. Als er weer vrij besteedbaar budget is (bijvoorbeeld door het beschikbaar komen van subsidies), dan kunnen gemeenten weer een subsidie aanvragen en kunnen we als provincie nieuwe projecten voordragen. Vervolgens wordt een nieuw voorstel voorgelegd aan het college.

Over het jaar heen ziet dit er als volgt uit:

Maand	
Juli	Besluit GS over toekenning reservering, afgeven beschikking en (eventueel) intrekken reservering
Januari	Oplevering voortgangsrapportage door subsidieontvangers
Februari	Intern hernieuwde, beschikbare, gereserveerde en verplichte budgetten vaststellen
Maart	Informatiebrief van provincie aan gemeenten met daarin de vrij beschikbare budgetten; gemeenten worden geïnformeerd over de mogelijkheid tot het doen van nieuwe subsidieaanvragen
Eind mei	Deadline indienen nieuwe subsidieaanvragen
Juni	Besluit GS over toekenning reservering, afgeven beschikking en (eventueel) intrekken reservering (aansluitend: opnemen in begroting)

Wanneer er op basis van dit Uitvoeringsprogramma Mobiliteit budget beschikbaar komt voor opwaardering van het Regionale Fietsnetwerk, wordt dit budget op basis van bovenstaand sturingsmodel verdeeld. In de drie volgende fiches worden de ambities op het gebied van doorfietsroutes, regionale hoofdfietsroutes en regionale basisfietsroutes concreter uitgewerkt.

Daarnaast benutten we gepland groot onderhoud aan onze fietspaden (*onderdeel van C1 Programmatische aanpak wegen: toewerken naar een veilig, functioneel, toekomstbestendig en duurzaam kern- en hoofdnetwerk, van voldoende kwaliteit*) om deze fietspaden gelijk veiliger te maken, bijvoorbeeld door de fietspaden vergevingsgezind

in te richten (o.a. markering, obstakels, etc.). Vanuit het budget voor de fiets hebben we hiervoor in de periode 2020-2023 in totaal € 750.000 gereserveerd. Ook in de periode 2023-2027 verwachten we hiervoor € 750.000 nodig te hebben.

We hebben de ambitie om het gebruik van de fiets voor recreatieve doeleinden te stimuleren. Daarom brengen we dit netwerk in de periode 2020-2023 samen met onze collega's van Vrijtijdseconomie en van gemeenten beter in kaart. Het gaat hierbij om het aanbod aan recreatieve routes (fietsknooppunten, themaroutes, etc.) en de infrastructuur waarop deze routes liggen. Hoeveel krediet hiervoor nodig is vanaf 2024 kunnen we nu nog niet zeggen.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ 20% meer fietsgebruik in 2027 ten opzichte van 2017.
- ✓ In 2035 wordt het fietsknooppuntennetwerk door gebruikers beoordeeld met minimaal 4,8 sterren.

PARTNERS

- Collega's van Vrijtijdseconomie
- Routebureau Groningen
- Gemeenten

ROL PROVINCIE

- Facilitator
- Implementator

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

FIETSNETWERK (DOORFIETSROUTES) (AM 4)

We werken al geruime tijd aan de realisatie van doorfietsroutes (voorheen: Fietsroutes Plus) naar de stad Groningen. Hiermee gaan wij ook de komende jaren verder. Inmiddels zijn diverse doorfietsroutes grotendeels gereed en zijn anderen in ontwikkeling. Met de uitwerking van de laatste twee doorfietsroutes naar Harkstede en Hoogezand-Sappemeer wordt pas na dit Uitvoeringsprogramma gestart. We hebben de ambitie om ze allemaal gereed te hebben in 2035.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ 20% meer fietsgebruik in 2027 ten opzichte van 2017.
- ✓ Netwerk van doorfietsroutes naar de stad Groningen.
- ✓ Nul verkeersslachtoffers onder fietsers in 2050.

PARTNERS

- Gemeenten

ROL PROVINCIE

- Implementator

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

FIETSNETWERK (REGIONALE HOOFDFIETSROUTES) (AM 5)

We werken al geruime tijd aan de realisatie van doorfietsroutes (voorheen: Fietsroutes Plus) naar de stad Groningen. We willen samen met gemeenten vergelijkbare routes realiseren naar andere belangrijke regionale kernen in onze provincie. Bijvoorbeeld naar Winschoten, Veendam en Stadskanaal. In 2021 hebben we middelen gereserveerd als subsidie voor de realisatie van de eerste twee regionale hoofdfietsroutes in onze provincie: tussen Appingedam en Delfzijl en tussen Muntendam en Veendam. Deze twee fietsroutes willen we gereed hebben in 2025. Voor de andere zes regionale hoofdfietsroutes hebben we de ambitie dat ze in 2035 gereed zijn.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Regionale hoofdfietsroutes tussen de belangrijkste provinciale kernen.
- ✓ 20% meer fietsgebruik in 2027 ten opzichte van 2017.
- ✓ Nul verkeersslachtoffers onder fietsers in 2050.

PARTNERS

- Gemeenten

ROL PROVINCIE

- Coördinator
- Facilitator

PLANNING

- Doorlopend
- **2025:** realisatie hoofdfietsroutes Appingedam-Delfzijl en tussen Muntendam-Veendam

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

FIETSNETWERK (REGIONALE BASISFIETSROUTES) (AM 6)

In 2016 hebben we samen met gemeenten het regionale basisnetwerk vastgesteld. Sindsdien werken we structureel aan de opwaardering van dit netwerk. In 2021 hebben we samen met gemeenten het gehele regionale fietsnetwerk in kaart gebracht, waaronder de regionale basisfietsroutes. Dit heeft geleid tot een overzicht met ongeveer honderd potentiële projecten op het totale netwerk en ongeveer negentig op de regionale basisfietsroutes.

In 2021 hebben we besloten om bovenop de lopende projecten te investeren in vijftien projecten op dit regionale fietsnetwerk, waarvan ongeveer elf projecten op het regionale basisnetwerk. Deze projecten worden de komende jaren uitgewerkt en gerealiseerd.

In 2035 willen we het regionale basisnetwerk op orde hebben.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ 20% meer fietsgebruik in 2027 ten opzichte van 2017.
- ✓ Nul verkeersslachtoffers onder fietsers in 2050.
- ✓ Verbetering ontsluiting kernen met minimaal duizend inwoners.

PARTNERS

- Gemeenten

ROL PROVINCIE

- Facilitator
- Implementator

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

VERKEERSVEILIGHEID FIETS (AM 7)

We willen de stijgende trend ombuigen in het aantal fietsers dat ernstig gewond raakt in het verkeer. We gaan proactief aan de slag met veiligheid. Wij willen voorkomen dat onze infrastructuur aanleiding is voor een fietsongeval. We willen in ieder geval het risico op een ongeval verkleinen. Dit doen we met behulp van zeven actielijnen:

1. Ongevallen voorkomen met gemotoriseerd verkeer
2. Ongevallen voorkomen tussen fietsers onderling
3. Eenzijdige ongevallen voorkomen
4. Stimuleren van (veilig) fietsen bij onervaren fietsers (kinderen) (onder andere HiBike)¹
5. Stimuleren van (veilig) fietsen bij kwetsbare fietsers (kinderen en ouderen) (onder andere Doortrappen voor oudere fietsers)²

6. Alcohol en drugs op de fiets
7. Verkeersovertreders

Voor de periode 2020-2023 zijn middelen beschikbaar, met name voor de aanpak van fietsoversteken (bijvoorbeeld door de realisatie van een middengeleider).

In de periode 2024-2027 willen we bovenstaande aanpak continueren. Daarnaast verwachten we meer aandacht voor beweegvriendelijke en veilige schoolomgevingen en -routes, de combinatie van de fiets met landbouwverkeer en de snelheidsverschillen op fietspaden.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Nul verkeersslachtoffers onder fietsers in 2050.
- ✓ Bijdrage aan 20% meer fietsgebruik van in 2027 ten opzichte van 2017.

PARTNERS

- Gemeenten
- Verkeerswijzer Groningen
- Partners binnen het Verkeer- en Vervoerberaad

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Facilitator
- Samenwerkingspartner
- Implementator

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

1. HiBike een game is die stimuleert dat kinderen meer gaan lopen en fietsen.

2. Met de campagne 'Doortrappen Groningen' willen de provincie Groningen en Verkeerswijzer Groningen senioren motiveren om vaker en veiliger te fietsen.

SAMENWERKING FIETS (AM 8)

Als provincie zijn we maar één speler in een groot netwerk van partijen dat werkt aan het thema fiets. Om de fiets binnen mobiliteit op één te krijgen, moet het onderwerp binnen alle relevante thema's een serieuze plek krijgen. In de periode 2020-2023 zijn we onze samenwerkingen met partners aan het concretiseren en uitbreiden. In de periode 2024-2027 willen we deze opgebouwde samenwerking continueren.

Samenwerken doen we:

- Met gemeenten via onze fietsmakelaar, onder andere door bijeenkomsten te organiseren en tegoedbonnen beschikbaar te stellen.

- Met andere partijen via een fietsgemeenschap. Deze willen we in 2022 samen met overheden, onderwijsorganisaties, belangenorganisaties en marktpartijen oprichten.
- Intern met andere beleidsterreinen, onder andere vrijetijdseconomie, sport en evenementen.

Daarnaast zijn we aangesloten bij het KennisLab BIOR Noord³ en de Dutch Cycling Embassy ; ook kijken we naar andere samenwerkingsmogelijkheden.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Enthousiasme rondom het thema fiets.
- ✓ Partijen kunnen elkaar versterken. Dit maakt de projecten en activiteiten effectiever.
- ✓ 20% meer fietsgebruik in 2027 ten opzichte van 2017.
- ✓ Nul verkeersslachtoffers onder fietsers in 2050.

PARTNERS

- Overheden
- Onderwijsorganisaties
- Belangenorganisaties
- Marktpartijen

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Coördinator
- Initiator
- Facilitator
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

3. Voor meer informatie zie <https://www.kennislabbiornoord.nl/>

ONDERZOEK EN MONITORING FIETS (AM 9)

In 2018 hebben we een monitoringsplan gemaakt voor het thema fiets. Daarin beschrijven we welke data we verzamelen om inzicht te krijgen in de effectiviteit van ons beleid. Deze data geven ook input voor het opstellen van onze uitvoeringsprogramma's. Het gaat daarbij onder meer om de beschikbare voorzieningen voor fietsers, bijvoorbeeld de hoeveelheid fietsenstallingen. Maar ook om het gebruik van de fiets en van specifieke voorzieningen, bijvoorbeeld fietsparkeerdrukmetingen. Tot slot monitoren we de waardering van de fiets en specifieke voorzieningen.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Inzicht in de effectiviteit van ons beleid en input voor de programmering.

PARTNERS

- Wisselend

ROL PROVINCIE

- Implementator

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Alle andere projecten binnen het thema fiets.

FIETSBERG (AM 10)

Op 7 juli 2021 heeft Provinciale Staten de motie 'Wielrennen op hoger niveau' aangenomen. Hierin is gevraagd om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar welke voormalige vuilstortplaatsen in onze provincie als 'fietsberg' publiek toegankelijk gemaakt kunnen worden voor fietsers en wandelaars, en naar het draagvlak hiervoor in de omgeving. Op basis van de verkenning lijkt de realisatie van een fietsberg in de provincie Groningen voor de locaties in Veendam en Usquert technisch haalbaar.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Fietsberg als regionaal c.q. landelijke attractie in de provincie Groningen.

PARTNERS

- Gemeente(n)

ROL PROVINCIE

- Mogelijk regisseur
- Coördinator
- Initiator
- Facilitator
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- N.T.B.

SAMENHANG MET

- Recreatie

WANDELAGENDA EN QUICK WIN-MAATREGELEN (AM II)

We willen wandelen de aandacht geven die het verdient en stellen daartoe een wandelagenda op. Deze bevat eisen waaraan verschillende type wandelroutes moeten voldoen. Daarnaast bevat de wandelagenda een overzicht van de verbetermogelijkheden voor de korte termijn (quick wins). Daarbij kijken we vooral naar wandelroutes van en naar hubs, treinstations en bushaltes.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Kwalitatief betere wandelroutes in de provincie.
- ✓ Bij nieuwe of vervanging/onderhoud van provinciale infrastructuur nemen we wandelvoorzieningen standaard mee of we verbeteren ze.

PARTNERS

- Gemeenten
- ProRail
- Rijkswaterstaat
- Waterschappen
- Wandelstakeholderorganisaties

ROL PROVINCIE

- Opdrachtgever
- Uitvoerder
- Coördinator
- Facilitator

SAMENHANG MET

- Infrastructuurnetwerk
- Publieke Mobiliteit (hubs)
- Toerisme

PLANNING

- **2023:** afronding Programma van Eisen nieuwe en te beheren en onderhouden infrastructuur in 2023
- **2022-2027:** realiseren quick win-maatregelen
- **2027:** meenemen van wandeleisen bij beheer en onderhoud

THEMA 3

GOEDERENVERVOER EN LOGISTIEK

MULTIMODALE EN LOGISTIEKE NETWERKEN DUURZAAM OP ORDE BRENGEN (GL 1)

We willen meer inzicht in het logistieke netwerk van de provincie. Zo kunnen we het efficiënter en effectiever inrichten. Dit doen we door:

1. Logistieke netwerk in kaart brengen met verbindingen, knooppunten, hubs en logistieke stromen. Dit verwerken we in een logistieke netwerkkaart.
2. Kansen en knelpunten verkennen in het logistieke netwerk. Zo kunnen we met ondernemers, overheden en logistieke partners gericht het logistieke netwerk zo efficiënt en effectief mogelijk inrichten. Hierbij maken we ruimte om (economisch) te groeien.
3. Waar nodig verbeteren of verplaatsen we logistieke voorzieningen, services en verbindingen. Of we creëren de juiste randvoorwaarden voor logistiek. Bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid of economie.
4. Een gezamenlijke agenda opstellen met partners om de multimodale en logistieke netwerken (binnen en buiten de provincie) op orde te brengen.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Gerichte sturing naar een netwerk dat functioneel op orde is, overlast voorkomt en ruimte biedt voor duurzame economische groei en brede welvaart.

PARTNERS

- Beheerders knooppunten
- Ondernemers
- Gemeenten, regio's en Rijk
- Kennispartners
- Overheden
- Kennisinstellingen
- SNN
- Topsector Logistiek
- de Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Uitvoerder
- Partner

SAMENHANG MET

- Omgevingsvisie
- Economische visie
- Verduurzamingsbeleid
- Agenda deelmobiliteit

PLANNING

- **2022-2023:** logistieke netwerkkaart opstellen
- **2022-2026:** het grootschalige netwerk verbeteren
- **2023:** gezamenlijke agenda opstellen
- **2023-2024:** opstart verbeteringen in het fijnmazige netwerk

LOGISTIEK ALS SMEEROLIE VAN DE MAATSCHAPPIJ (GL 2)

We willen logistiek (verder) verduurzamen door logistieke stromen te sturen op efficiëntie, effectiviteit en duurzaamheid. Meer koersen op samenwerking dus. Daarmee zorgen we ervoor dat logistiek de maatschappij op het juiste moment van de juiste goederen voorziet, met zo min mogelijk overlast. Dit doen we door:

1. Optimalisaties om te komen tot een duurzaam, effectief, efficiënt en veilig netwerk van logistieke stromen.
2. Inzetten op een gezamenlijke groene en innovatieve logistieke agenda. Wij zetten een logistieke makelaar in die kennis heeft van de logistieke markt om samenwerking te bevorderen en de logistieke sector te ondersteunen bij verduurzaming en sturing van logistieke stromen.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Duurzamere en efficiëntere logistieke stromen.
- ✓ Betere benutting van voorzieningen en infrastructuur.
- ✓ Zero-emissie logistiek in 2035.
- ✓ Sturen van logistieke stromen, zodat deze maximaal bijdragen aan brede welvaart.

PARTNERS

- Beheerders knooppunten
- Ondernemers
- Overheden
- Kennisinstellingen
- Topsector Logistiek
- Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Facilitator
- Stimulator

SAMENHANG MET

- Verduurzamingsbeleid
- Innovatiebeleid
- Inclusiviteit
- Personenmobiliteit

PLANNING

- **2022-2027:** aanstellen logistieke makelaar
- **2022-2023:** vergroenings- en innovatieagenda logistieke stromen opstellen
- **2023-2027:** uitvoeren pilots

LOGISTIEK ALS KATALYSATOR VOOR WERKGELEGENHEID, KENNISONTWIKKELING EN INCLUSIVITEIT (GL 3)

Logistiek kan een katalysator zijn voor werkgelegenheid, kennisontwikkeling en inclusiviteit. Daarom willen we:

1. Verkennen hoe logistiek een bijdrage kan leveren aan inclusiviteit (thuis blijven wonen, pakket- en medicijnbezorging).
2. De logistieke opgaven en contacten binnen de logistieke sector benutten voor arbeidsparticipatie, door bijvoorbeeld mensen in te zetten op hubs voor o.a. koffieverkoop of uitdelen van pakketjes/kranten en hoogwaardige(re) functies invullen.

3. Kennisinstellingen en logistieke partners verbinden om vanuit logistiek een bijdrage te leveren aan kennisontwikkeling en het opleiden van mensen.
4. In afstemming met logistieke partners, overheden en kennisinstellingen werken aan een kennisontwikkelings- en de Human Capital Agenda (HCA).

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ In- en doorstroom en (bij)scholing van logistiek personeel verlopen zorgeloos.
- ✓ Kennisontwikkeling fijnmazige logistiek inzetten om voorzieningen te behouden en dorpen leefbaar te houden.
- ✓ Verbetering van het vestigingsklimaat, het economisch functioneren, de arbeidsparticipatie, de arbeidsmobiliteit en de inclusiviteit.

PARTNERS

- Ondernemers (via brancheorganisaties)
- Kennisinstellingen
- Gemeenten
- Regio's
- Rijk (Min. I&W)
- Regionaal werkbedrijf/UWV
- Arbeidsmarktregio
- Gemeenten

ROL PROVINCIE

- Facilitator
- Participant

SAMENHANG MET

- Economie (HCA en vestigingsklimaat)

PLANNING

- **2023-2024:** ondersteuning opstarten, vinden van externe financiering
- **2022-2027:** aandacht vragen voor logistiek op de agenda van werkgelegenheid, kennisontwikkelingen en inclusiviteit, pilots en evt. implementeren ervan

LOGISTIEK IN GRONINGEN VERSTERKEN (GL 4)

We willen de kennisontwikkeling binnen, profilering van en samenwerking in de logistieke sector versterken door:

1. Het oprichten van een logistiek Platform Groningen; dit platform richt zich op de kansen en knelpunten van het logistieke netwerk in Groningen.
2. Een krachtige propositie te ontwikkelen voor de potentie van logistieke knooppunten in Groningen en deze bundelen met relevante regio's.
3. De aansluiting op en ontwikkeling verbeteren van de North Sea Baltic Corridor en een goederencorridor Noord.

4. Aansluiten bij relevante netwerken en platforms om de propositie uit te dragen bij relevante doelgroepen.
5. Organiseren van en deelnemen aan (inter)nationale logistieke evenementen, activiteiten en projecten (o.a. Interreg, kennisdeelsessies/symposia).

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Logistiek in Groningen wordt gezien als een belangrijke vestigings- en verduurzamingsfactor en samenwerkingspartner.
- ✓ Verbetering van het vestigingsklimaat en het economisch functioneren.
- ✓ Vergroting van de innovatiekracht en toename van circulariteit en werkgelegenheid.

PARTNERS

- Beheerders logistieke knooppunten
- Bedrijven met logistieke functies
- Kennis- en innovatienetwerk
- Logistiek Noord en de NOM
- Overheden: regio's, gemeenten, provincies, IPO en SNN
- Het Rijk
- Topsector Logistiek
- Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Participant

SAMENHANG MET

- Economie
- Infrastructuur

PLANNING

- **2022:** aanstellen logistieke makelaar
- **2022-2023:** inzet bepalen op verbetering aansluiting corridors
- **2022-2023:** krachtige propositie ontwikkelen
- **2022-2027:** aansluiting relevante netwerken, organiseren/deelnemen aan evenementen, activiteiten en projecten

THEMA 4

INFRASTRUCTUUR

AANPAK RING ZUID (IN 1)

Aanpak Ring Zuid is de grootschalige ombouw van de zuidelijke ringweg van Groningen. Deze belangrijkste toegangspoort van de stad dreigt dicht te slibben door de grote groei die Groningen doormaakt. De ombouw van de zuidelijke ringweg verbetert de bereikbaarheid, doorstroming, leefbaarheid en veiligheid. We doen dit door:

- De Ring Zuid/N7 tussen Hoogkerk en knooppunt Euvelgunne te verbreden en ongelijkvoers maken.
- De A28 tussen Groningen-Zuid en het Julianaplein te verbreden.
- De Ring Zuid tussen het Julianaplein en het Europaplein verdiept aan te leggen, met drie overkappingen waarop onder meer het Zuiderplantsoen wordt gerealiseerd.
- De aanleg van de Helperzoomtunnel.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Goede, veilige en duurzame autobereikbaarheid van de regio Groningen.
- ✓ Goede ruimtelijke inpassing en leefbaarheid van de omgeving.

PARTNERS

- Ministerie I&W
- Rijkswaterstaat Noord-Nederland
- Gemeente Groningen

ROL PROVINCIE

- Medefinancier
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- **2024:** openstelling hoofdwegennet
- **2024-2025:** oplevering gehele project

SAMENHANG MET

- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

AFMAKEN LOPENDE INFRASTRUCTUURPROJECTEN (IN 2)

Lopende infrastructuurprojecten maken we af. Dit betreft vanuit het MIT/RSP de volgende wegprojecten:

- Bereikbaarheid Lauwersmeergebied (N361)
- Wegverbinding Groningen-Zuidhorn (N355 fase 1)
- Bedum Oostelijke ontsluiting
- Hoogezand Knijpsbrug
- Blauwe Roos en Ellerhuizerbrug

Voor de majeure projecten Aanpak Ring Zuid, Ring West Verbindt en N33-Midden zijn aparte fiches opgesteld.

Lopende fietsprojecten zijn onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Fiets. Lopende spoorprojecten zijn opgenomen bij het thema Publieke Mobiliteit.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Minder verkeersslachtoffers.
- ✓ Betere bereikbaarheid en leefbaarheid.

PARTNERS

- Gemeenten
- Rijkswaterstaat

ROL PROVINCIE

- Uitvoerder

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Verkeersveiligheid
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

AANPAK GRONINGEN BEREIKBAAR CONTINUEREN (IN 3)

We continueren de 'Minder Hinder'-aanpak van Groningen Bereikbaar en rollen dit uit in de hele provincie Groningen. Dit bestaat uit:

- Gedragsbeïnvloeding ten aanzien van duurzaam reisgedrag
- Eenduidige hindercommunicatie
- Afstemming werk in uitvoering tussen wegbeheerders
- Actief verkeersmanagement

Hiermee geeft Groningen Bereikbaar ook uitvoering aan acties uit het programma Fiets gericht op duurzaam reisgedrag.

Tot en met 2024 is de organisatieomvang van Groningen Bereikbaar afgestemd op intensieve werkzaamheden rondom de Aanpak Ring Zuid en Groningen Spoorzone. Rond 2024 moeten we opnieuw bekijken wat daarna het takenpakket en een passende organisatie is.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Eenduidige communicatie richting weggebruikers over te verwachten verkeershinder.
- ✓ Duurzame en veilige mobiliteitskeuzes.
- ✓ Betere benutting van de beschikbare capaciteit van wegen, openbaarvervoervoorzieningen en fietsvoorzieningen.

PARTNERS

- Gemeente Groningen
- Rijkswaterstaat Noord-Nederland
- Bedrijfsleven
- Onderwijsveld

ROL PROVINCIE

- Uitvoerder

PLANNING

- **2022-2024:** vervolg Groningen Bereikbaar volgens gemaakte afspraken
- **2024:** voorbereiden nieuwe afspraken over periode 2025 en verder

SAMENHANG MET

- Programmatische aanpak Wegen en Vaarwegen
- Hive.Mobility
- Uitvoeringsorganisatie Publieke Mobiliteit-Vervoersautoriteit

AANPAK GEBIEDSOPGAVE EEMSDDELTA-A7/N33-ZONE (IN 4)

We gaan de bereikbaarheid verbeteren van de Eemsdelta-regio, A7/N33-zone. Dit vergroot de potentie van de nationale zeehavens. Hiermee dragen we bij aan regionale, nationale en internationale opgaven.

We zetten in op:

- Samenwerking en een gezamenlijke (ontwikkel)agenda met het Rijk, waterschappen, gemeenten en bedrijven.
- De mobiliteitsopgave onderzoeken. Bijvoorbeeld N33-Noord, N46, N362, N360, spoor, vaarwegen, buizenzones en andere verbindingen.

- Het Tracébesluit N33-Midden afronden, lobby op externe financiering en de realisatie ervan (zie apart projectfiche).
- Bestuurlijke afspraken maken over fase 3 Hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ De potentie vergroten en de positie versterken van de nationale zeehavens.
- ✓ Goede aansluiting van de havens op het TEN-T-netwerk.

PARTNERS

- Het Rijk
- Gemeenten
- Groningen Seaports
- Waterschappen
- Bedrijfsleven

ROL PROVINCIE

- Initiator
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- **2022-2023:** verkennen samenwerking en gezamenlijke (ontwikkel)agenda
- **2023-2025:** onderzoek mobiliteitsopgave Eemsdelta-A7/N33-zone

SAMENHANG MET

- Goederenvervoer en Logistiek
- N33-Midden

AANPAK MOBILITEIT IN GEBIEDSOPGAVEN VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE GRONINGEN-ASSEN (IN 5)

We werken de Verstedelijkingsstrategie uit en komen tot een integraal verstedelijkingsakkoord met Rijk en regio, om uiteindelijk 35.000 woningen en 28.000 arbeidsplaatsen te creëren. Daartoe onderzoeken we de mobiliteitsopgave in de Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen door:

- Verstedelijkingsakkoord te sluiten met het Rijk en Regio, inclusief afspraken over mobiliteit.

- Mobiliteitsopgave onderzoeken voor westflank stad Groningen en oostflank stad Groningen (Rijk en regio samen).
- Mobiliteitsopgave in de bredere regio te onderzoeken samen met het Rijk, inclusief onderzoek mobiliteitsopgave westkant provincie Groningen.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Oplossing voor de mobiliteitsopgave, zodat tienduizenden woningen en arbeidsplaatsen zonder grote problemen toegevoegd kunnen worden in de regio Groningen-Assen.

PARTNERS

- Gemeenten Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen en Westerkwartier
- Regio Groningen-Assen
- Provincie Drenthe
- Het Rijk

ROL PROVINCIE

- Initiator
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- **2022:** bestuursakkoord met Rijk over Verstedelijkingsstrategie
- **2023-2024:** onderzoek mobiliteitsopgave overig Groningen en westkant provincie Groningen
- **2023-2025:** onderzoek mobiliteitsopgave westflank stad Groningen en oostflank stad Groningen

SAMENHANG MET

- Publieke mobiliteit
- Ring West Verbindt
- Programmatische aanpak fietsinfrastructuur

N33-MIDDEN EN -NOORD (IN 6)

We ronden het Tracébesluit Rijk over N33-Midden af en we zoeken aanvullende externe financiering om het project te kunnen realiseren. Daarnaast continueren we de lobby/planvorming N33-Noord en Eelwerderbrug, in vervolg op het onderzoek naar de mobiliteitsopgave Eemsdelta (zie fiche Gebiedsopgave Eemsdelta).

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Goede aansluiting van de havens op het Europese TEN-T-netwerk.
- ✓ Positie versterken van de nationale zeehavens en daarmee groei van werkgelegenheid.
- ✓ Betere ontsluiting Eemsdelta-regio
- ✓ Versterken brede welvaart.

PARTNERS

- Het Rijk
- Gemeenten
- Groningen Seaports

ROL PROVINCIE

- Initiator
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- **2022-2023:** afronden Tracébesluit N33-Midden
- **2022 en verder:** lobby/planvorming N33-Noord

SAMENHANG MET

- Gebiedsopgave Eemsdelta

RING WEST GRONINGEN (IN 7)

In de opgave 'Ring West Verbindt' komen woningbouw, mobiliteit, leefbaarheid, klimaatadaptatie en sociale cohesie samen. Onze samenhangende aanpak bestaat uit:

- Ruimte maken voor woningbouw en deze ontsluiten.
- De weg (half tot geheel) verdiept aanleggen.
- Het mobiliteitsnetwerk versterken.
- Een parkachtige omgeving inrichten en wijkdelen verbinden.
- De oost-westrelatie versterken.

Voor de Ring West voeren we een verkenning uit ter voorbereiding op de planuitwerkingsfase.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ De bouw mogelijk maken van 8.500 woningen aan de westkant van de stad, door het in goede banen leiden van de mobiliteitsbehoefte.
- ✓ Betere verbinding tussen de verschillende wijkdelen.
- ✓ Betere en directere verbindingen voor fiets, OV en (vracht)auto.
- ✓ Robuuster mobiliteitsnetwerk in stad en regio.
- ✓ Minder verkeersslachtoffers.
- ✓ Een omgeving die prettiger en klimaatadaptief is ingericht.

PARTNERS

- Gemeente Groningen

ROL PROVINCIE

- Initiator
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- **2022-2024:** verkenning Ring West Verbindt
- **2025:** planuitwerking
- **Nader te bepalen:** realisatie Ring West (gefaseerd)

SAMENHANG MET

- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen

PROGRAMMATISCHE AANPAK WEGEN (IN 8)

We willen dat het infrastructuurnetwerk maximaal bijdraagt aan de brede welvaart van Groningen en de provinciale ambities. In het kernnetwerk hebben mobiliteit en bereikbaarheid een nadrukkelijker rol. Het ontsluitingsnetwerk heeft een lokale, ontsluitende functie, met meer aandacht voor de menselijke maat. Voor het functioneren van het totale wegennetwerk zijn we afhankelijk van de wegen van derden. Daarom gaan wij met hen in gesprek hoe we kunnen komen tot het gewenste wegennetwerk dat optimaal bijdraagt aan de provinciale ambities.

Om de functionaliteit en kwaliteit van het bestaande infrastructuurnetwerk op orde te houden, voeren we (groot) onderhoud en geprogrammeerde instandhouding uit. Wij

grijpen die aan om - zo kosteneffectief mogelijk - de betreffende wegen in te richten volgens de kwaliteitseisen die gesteld worden (kernnetwerk of ontsluitingsnetwerk). We werken met een strategische aanpak infrastructuur, om - op kostenefficiënte wijze - op langere termijn tot het gewenste netwerk te komen en dit langjarig in stand te kunnen houden op het gewenste niveau. Met de programmatische aanpak kijken we namelijk ook naar de betaalbaarheid van een weg en het netwerkniveau.

Om knelpunten te inventariseren, voeren we onder meer een stresstest klimaatadaptatie uit en monitoren we iedere vijf jaar de geluidproductieplafonds (na ingaan nieuwe Omgevingswet).

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een wegennetwerk dat aansluit bij de ambities van de provincie.
- ✓ Kernnetwerk en ontsluitingsnetwerk op orde.
- ✓ Betere benutting van de capaciteit van het wegennet (verkeersmanagementsystemen).
- ✓ Minder verkeersslachtoffers.
- ✓ Minder stagnatie openbaar vervoer.
- ✓ Maatregelen vanuit actieplan wegverkeerslawaaï uitgevoerd.

PARTNERS

- Gemeenten

ROL PROVINCIE

- Beheerder
- Ontwikkelaar
- Uitvoerder

SAMENHANG MET

- Publieke Mobiliteit
- Verkeersveiligheid
- Programmatische aanpak kunstwerken.

PLANNING

- **2022-2024:** uitvoering lopend programma en voorbereiding continu programma van adequaat beheer en onderhoud
- **2025-2028:** uitvoering continu programma Infrastructuur

PROGRAMMATISCHE AANPAK VAARWEGEN: GEREEDMAKEN KERN- EN ONTSLUITINGSNETWERK (IN 9)

De vaarwegen in de provincie Groningen zijn belangrijk voor de recreatie- en beroepsvaart, het watersysteem, de natuur en de leefomgeving van onze inwoners. We kiezen voor een strategische en programmatische aanpak. Hierin combineren we onderhoud en instandhouding, verduurzaming, verbetering, ontwikkeling en overname van ons vaarwegennetwerk. Zo komen we tot het gewenste netwerk dat optimaal bijdraagt aan de provinciale ambities en brede welvaart.

Dit gaan we doen:

1. Groot onderhoud met bijzondere aandacht voor het verduurzamen van de vaarweg. In het verlengde daarvan plegen we tussentijds levensduurverlengende onderhoudswerkzaamheden.
2. Verbeteringen doorvoeren en koppelkansen meenemen in projecten.
3. Een verdere beleidsmatige onderbouwing om te komen tot de juiste classificatie die aansluit bij de provinciale ambities op netwerkniveau.
4. Een netwerk voor beroepsvaart creëren.

De komende periode wordt in ieder geval het volgende opgepakt:

- Onderhoud boordvoorzieningen (deels al opgenomen in het UVP BO 2021-2024).
- Onderzoek modal shift en watergebonden bedrijventerreinen (zie ook fiche logistiek).
- Koppelkansen inventariseren/afwegen/benutten t.b.v. de uitvoering van onderhoudsprojecten, zoals natuurvriendelijke oevers, ecologische verbindingzones, duurzaamheid/circulariteit, klimaatrobustheid, recreatie, waterkwaliteit/-kwantiteit en energie.
- Verkenning en planuitwerking classificatie en profiel van vaarwegen (o.a. Aduarderdiep, Winschoterdiep en Reitdiep), passend bij de resultaten van het modal shift-onderzoek.
- Samenwerking en waar nodig lobby t.b.v. de verbetering van het vaarwegennetwerk ten dienste van de provincie Groningen (o.a. zeesluis Delfzijl, Hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl, zeeroutes, TEN-T corridors, etc.).
- Regierol recreatievaart invullen door het aanstellen van een kwartiermaker recreatievaart, het ontwikkelen van een gedeeld beeld op het vaarwegennetwerk met collega-vaarwegbeheerders, het faciliteren en stimuleren van routeontwikkeling, onderzoek doen naar eenduidige voorzieningen (bijv. brugbediening), het realiseren van de benodigde functionaliteiten en de implementatie daarvan en de basisinformatie/knelpunten van het BRTN-netwerk.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Vaarwegklassen en functionaliteit van het netwerk afgestemd op economische en recreatieve potentie.
- ✓ Meer kilometers klimaatrobust en circulaire vaarweg.
- ✓ Modal shift van weg naar water.
- ✓ Verbetering routeontwikkeling recreatievaart en het recreatienetwerk op orde brengen (functioneel en kwalitatief).
- ✓ Koppelkansen met waterschappen en Waterbedrijf Groningen.

PARTNERS

- Gemeenten
- Rijkswaterstaat
- Waterschappen
- Marktpartijen
- BLN Schuttevaer
- Waterrecreatie Nederland en andere watergebonden partijen
- Waterbedrijf Groningen

ROL PROVINCIE

- Beheerder
- Ontwikkelaar
- Uitvoerder
- Facilitator

PLANNING

- **2022-2024:** uitvoering lopend programma en voorbereiding continu programma van adequaat beheer en onderhoud
- **Vervolg:** doorlopend integraal programma Infrastructuur (5 jaar vooruitkijken)

SAMENHANG MET

- Goederenvervoer en Logistiek
- Ecologische verbindingzone en milieuvriendelijke oevers
- Vrijtijdseconomie
- Economie (bedrijventerreinen)

PROGRAMMATISCHE AANPAK KUNSTWERKEN: EEN NETWERK VAN TOEKOMSTBESTENDIGE KUNSTWERKEN (IN 10)

We gaan groot onderhoud en geprogrammeerde instandhouding van de provinciale kunstwerken en andere opgaven zo integraal en efficiënt mogelijk programmeren. Hiermee sluiten we aan op de programmatische aanpak van (vaar)wegen. Onder de (civiele) kunstwerken vallen alle vaste en beweegbare bruggen, sluisen, tunnels en duikers die in beheer zijn van de provincie Groningen, exclusief het sluisencomplex bij Lauwersoog. Naast groei van het reguliere onderhoud speelt een vervangingsopgave. Hiervoor stellen we een uitgebreide inventarisatie op.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Kunstwerken passend bij het kern- en ontsluitingsnetwerk en de juiste functionaliteit.
- ✓ Levensduur kunstwerken verlengen (technisch en kwalitatief).
- ✓ Onderhoud op orde.
- ✓ Inzicht in vervangings- en renovatieopgave kunstwerken.
- ✓ Betrouwbare en beschikbare infrastructuur.
- ✓ Duurzame bouw van onze kunstwerken.
- ✓ Betere afstemming functionaliteit, zoals kruisende modaliteiten en goed ingepast in de omgeving.

ROL PROVINCIE

- Beheerder
- Uitvoerder

SAMENHANG MET

- Programmatische aanpak wegen en vaarwegen

PLANNING

- **2022-2024:** uitvoering lopend uitvoeringsprogramma beheer en onderhoud
- **2025-2028:** uitvoering continu programma Infrastructuur
- **2022-2027:** voorbereiden en uitvoeren van (een deel van de) vervangingsopgave kunstwerken

THEMA 5

SLIM EN GROEN

AUTONOMOOM VERVOER FIELDLABS (SG 1)

Fieldlabs zijn (al dan niet bestaande) fysieke faciliteiten met infrastructuur waar het ontwikkelen, testen, onderzoeken, certificeren en toepassen van autonome voertuigen in een specifieke modaliteit (lucht, water, rails, weg, buis) inclusief het trainen en opleiden van mensen hiervoor wordt geaccommodeerd. Voorbeelden zijn de fieldlabs Eemshaven, Groningen Airport Eelde, Stadskanaal (Makeport Mercurius) en Zernike.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Implementatie autonoom vervoer in het dagelijkse mobiliteitssysteem (voor alle modaliteiten).
- ✓ Betere leefbaarheid en bereikbaarheid door o.a. een efficiënter, inclusief, vraaggestuurd/flexibel, duurzaam, hoogfrequent inzetbaar systeem.
- ✓ Belangrijke bijdrage aan zowel de verstedelijkings- als verdorplingsopgaven (weinig ruimte voor parkeren en nieuwe infrastructuur in de steden en juist hoge frequentie; flexibeler en vraaggestuurder vervoer nodig in de dorpen).
- ✓ Delen van kennis en ervaring en deze inzetten voor nieuwe banen aansluitend bij de arbeidsmarkt van

de toekomst door koppeling aan bestaande en nieuwe opleidingen/omscholing/cursussen.

- ✓ Een belangrijk deel van de oplossing voor het steeds groter wordend personeelsprobleem in alle mobiliteitssectoren (buschauffeurs, machinisten, vrachtwagenchauffeurs, kapiteins, etc.).
- ✓ Bijdrage aan het betaalbaar houden van het (openbaar) vervoer, doordat autonoom vervoer minder exploitatielasten heeft en brandstof bespaart.
- ✓ Bijdrage aan de verduurzamingsopgave door zero-emissiemateriaal, efficiëntere inzet, betere lifecycle en besparing van brandstof.

PARTNERS

- Hive.Mobility-partners: kennisinstellingen en marktpartijen
- Gemeenten
- Rijk, inclusief toelatingsinstanties
- EU
- 5Groningen

ROL PROVINCIE

- Aanjager/launching customer
- Cofinancier
- Programmaleider (bewaken inhoudelijke en financiële voortgang en samenhang in en tussen alle fieldlabs, kansen externe cofinanciering in kaart brengen en benutten)
- Concessieverlener

PLANNING

2022-2025:

- Goed opzetten, oprichten van de fieldlabs en bijbehorende samenwerkingen en initiatieven.
- Breed testen en doorontwikkelen richting opschaling voor autonoom vervoer op de weg, het spoor, het water en in de lucht in de fieldlabs op basis van een plan van aanpak per jaar per fieldlab.
- Opening European Hyperloop Testcentrum in Veendam en Groningen (2023).
- Koppeling met verschillende opleidingen, trainingen en cursussen op MBO-, HBO- en WO-niveau via de fieldlabs.

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF
- EU (Horizon, Interreg, Fit for 55)
- Rijk (Klimaatakkoord)
- Thema's: Publieke Mobiliteit en Goederenvervoer & Logistiek

AANSCHAF VIER WATERSTOFTREINEN (SG 2)

We schaffen vier waterstofreinen aan om ervaring op te doen met het gebruik hiervan op het Groningse spoornet. Deze kennis wordt meegenomen bij de uitvraag voor de volgende spoorconcessie, die in 2035 ingaat. Uiterlijk in de nieuwe treinconcessie vanaf eind 2035 moeten alle treinen zero-emissie zijn.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Het doel is om in 2035 al het reizigersvervoer per spoor zero emissie te hebben en CO₂ neutraal uiterlijk in 2050. De aanschaf van deze eerste vier waterstofreinen is daarvoor een belangrijke en benodigde eerste stap, zoals we dit ook bij de bussen stapsgewijs gedaan hebben. De vier treinen kunnen ook ingezet worden bij mogelijke spooruitbreidingen als Veendam - Stadskanaal.
- ✓ De realisatie van een waterstoftankinstallatie inclusief levering van groene waterstof. Hiermee wordt ervaring opgedaan op de waterstofmarkt, met het plaatsen van een tankstation en met het tankproces van de treinen binnen de dagelijkse operatie. Daarnaast wordt de markt voor groene waterstof verder gestimuleerd met een gegarandeerde afname.

PARTNERS

- Arriva
- OV-bureau Groningen Drenthe
- ProRail
- Rijk
- EU (Cinea/EIB)

ROL PROVINCIE

- Regie op de aanschaf van de waterstofreinen door Arriva/het samen met Arriva aanschaffen van de treinen.
- Samen met het OV-bureau Groningen Drenthe: regie op de realisatie van een waterstoftankinstallatie.
- Monitoring van het rijden van de waterstofreinen.
- Rapportage aan Europa (Cinea/EIB) en overige subsidieverleners.

PLANNING

- **2022:** start aanbestedingsprocedure, keuze fabrikant
- **2023:** goedkeuring eerste ontwerp
- **2024:** goedkeuring definitief ontwerp
- **eind 2024:** bouw treinen gereed
- **2025:** goedkeuring Inspectie Leefbaarheid en Transport (ILT), eind testfase
- **2025:** indienststelling

SAMENHANG MET

- Spooruitbreiding Veendam-Stadskanaal
- Treinconcessie Arriva
- Hive.Mobility
- NPG
- Thema's: Publieke Mobiliteit en Infrastructuur

Q-LINERS OP WATERSTOF (SG 3)

Q-liners zijn de langeafstandsbussen in onze regio (en daarbuiten) en zijn in tegenstelling tot de meeste andere bussen in onze concessie nog niet volledig zero-emissie. Er vindt al een pilot plaats met ombouw van twee bussen naar waterstof (NPG). Onze inzet is erop gericht om alle 60 Q-liners zero-emissie te hebben; waterstof is voor een deel daarvan (15 stuks) tot nu toe de enige optie.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Minder schadelijke uitstoot.
- ✓ Minder geluid.
- ✓ Meer banen.
- ✓ Volwassener markt.

PARTNERS

- OV-bureau Groningen Drenthe
- Qbuzz
- Rijk
- EU
- Busbouwer(s)

ROL PROVINCIE

- Cofinancier/subsidieverlener
- Launching customer

PLANNING

- 2023-2029

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF
- EU (fit for 55),
- Rijk
- Realisatie tankinfrastructuur
- Thema: Publieke Mobiliteit en Infrastructuur

ACHTPERSOONSBUSSEN OP WATERSTOF (SG 4)

De overstap van achtpersoonsbussen naar zero-emissie is lastig van de grond te krijgen. Daarom zijn wij een pilot gestart met overheidshulp. Deze pilot willen we, mits succesvol, graag opschalen naar 30 voertuigen, zodat daarna de markt het verder op kan pakken (vergelijkbaar als bij de andere bussen).

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Binnen Publiek Vervoer rijden in onze regio zo'n 600 achtpersoonsbussen rond. Deze zijn tot nu toe lastig zero-emissie te maken. Er loopt nu een pilot voor de ombouw van één voertuig naar waterstof (NPG). Een vervolg met opschaling tot 30 voertuigen kan de markt echt op weg helpen: minder schadelijke uitstoot, minder geluid, meer banen, een volwassener markt.

PARTNERS

- OV-bureau Groningen Drenthe
- Publiek Vervoer
- Rijk
- EU
- Busbouwer(s)

ROL PROVINCIE

- Cofinancier/subsidieverlener
- Launching customer

PLANNING

- 2023-2029

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF
- EU (fit for 55),
- Rijk
- Realisatie tankinfrastructuur
- Thema: Publieke Mobiliteit

EIGEN WAGENPARK EN MACHINES - HUIDIGE STAND VAN ZAKEN (SG 5)

We bezitten als provincie verschillende voertuigen en machines. Deze moeten stapsgewijs naar zero-emissie gebracht worden. Hiermee zijn we al een paar jaar bezig, met name door steeds bij vervangingsmomenten van oude voertuigen en machines gelijk voor zero-emissie-varianten te kiezen.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Emissieloos wagen- en machinepark.

PARTNERS

- Importeurs
- Leveranciers en fabrikanten van voertuigen en machines
- Gemeente Groningen
- Gezamenlijke Europese aanbestedingen

ROL PROVINCIE

- Initiatiefnemer
- Beheerder en eigenaar wagen- en machinepark
- (Co)financier

PLANNING

- **Nu:** Standaard HVO en eerste voertuigen zero-emissie
- **2026:** 80% van het wagenpark fossielvrij
- **2030:** het wagen- en machinepark 100% fossielvrij

SAMENHANG MET

- Rijksprogramma's
- Klimaatakkoord
- EU
- Thema's: Goederenvervoer & Logistiek en Infrastructuur

EIGEN WAGENPARK EN MACHINES TOT 2035 (SG 6)

Tot nu toe is het deel van ons eigen wagenpark en onze machines dat aan vervanging toe was steeds alvast vervangen door zero-emissie-alternatieven. Komende jaren gaan we hiermee door en wordt ook het resterende deel vervangen. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan op de geplande vervangingsmomenten en kansen die zich aandienen. Daarnaast is voor een deel van de voertuigen en machines nu nog geen zero-emissie-variant beschikbaar. Deze varianten komen de komende jaren wel op de markt en nemen we dan alsnog mee.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Emissieloos wagen- en machinepark:
  - 100 voertuigen
  - 3 vrachtwagens
  - 3 werkschepen
  - 3 tractoren
  - alle handgereedschappen

PARTNERS

- Importeurs
- Leveranciers en fabrikanten van voertuigen en machines
- Gemeente Groningen
- Gezamenlijke Europese aanbestedingen

ROL PROVINCIE

- Initiatiefnemer
- Beheerder en eigenaar wagen- en machinepark

PLANNING

- **2026:** 80% van het wagenpark fossielvrij
- **2030:** het wagen- en machinepark 100% fossielvrij

SAMENHANG MET

- Rijksprogramma's
- Klimaatakkoord
- EU
- Thema's: Goederenvervoer & Logistiek en Infrastructuur

HIVE MOBILITY CENTER (FASE 1) & ORGANISATIE (SG 7)

Hive.Mobility is een netwerkorganisatie. Het is hét innovatiecentrum op het gebied van mobiliteit in Noord-Nederland. Hier werken we samen aan de ontwikkeling van slimme en groene oplossingen op het gebied van mobiliteit voor personen- en goederenvervoer. Het Hive Mobility Center wordt hét voorportaal om alle bestaande en toekomstige slimme en groene mobiliteitsplekken en initiatieven te versterken en promoten. Het Center bestaat, naast kantoorruimtes, uit drie hoofdonderdelen: A) Garage van de Toekomst; B) Experience Center; C) Fieldlab (met als leidende Hive- thema: autonoom vervoer).

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Betere samenwerking en kennisuitwisseling tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van slimme en groene mobiliteit. Dit leidt onder meer tot het beter realiseren van onze provinciale ambities op dit vlak en is een belangrijke basis voor het bestaan van Hive.Mobility.
- ✓ Realiseren fase 1 van het Hive Mobility Center conform het opgestelde PvE.
- ✓ Meer relevante opleidingen gericht op de banen op de toekomstige arbeidsmarkt qua slimme en groene mobiliteit (Garage van de Toekomst opzetten en bouwen fase 1).

- ? ✓ Betere zichtbaarheid/bekendheid van Hive.Mobility, de gezamenlijke initiatieven en Groningen (Noord-Nederland) als innovatieve voorbeeldregio op dit gebied bij zowel professionals als inwoners.
- ✓ We blijven vooroplopen met innovatie, pilots en bruikbare toepassingen op het gebied van slimme en groene mobiliteit en anders reizen.
- ✓ Onderzoeks-, test- en ontwikkelruimte en kantoorruimte voor o.a. nieuwe startups op het gebied van slimme en groene mobiliteit (fieldlab en Garage van de Toekomst opzetten en bouwen fase 1).
- ✓ Een plek waar je de mobiliteit van de toekomst kan beleven als professional en als burger (Experience Center opzetten en bouwen fase 1).

PARTNERS

- Hive.Mobility-partners (founding & strategisch)
- 5Groningen
- OmniDrones
- Campus Groningen

ROL PROVINCIE

- Founding partner
- Cofinancier

PLANNING

- **2018-2023:** activiteiten genoemd bij 'wat levert het op'.

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF, Rijksprogramma's
- EU
- Hyperloop
- Programma's stakeholders
- Thema's: Publieke Mobiliteit, Goederenvervoer & Logistiek, Infrastructuur en Duurzame Mobiliteit

REGIONALE LAADINFRASTRUCTUUR (RAL) EN WATERSTOFVULPUNTEN (SG 8)

In het landelijke Klimaatakkoord zijn per regio afspraken gemaakt over de uitrol van laadinfrastructuur, zodat landelijk een dekkend netwerk ontstaat. Hiervoor werken wij met de provincies Drenthe, Fryslân en onze gemeenten samen binnen een concessie. Wij hebben hier bovendien de realisatie van waterstofvulpunten in onze regio aan toegevoegd.

De RAL richt zich onder andere op openbaar laden voor personenvervoer, semi-publiek laden, logistiek laden en snelladen. Dit willen wij in Groningen uitbreiden met waterstofvulpunten.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Het stimuleren van duurzaam vervoer voor personenauto's en de logistieke sector.
- ✓ Een dekkend (semi-)publiek beschikbaar laadnetwerk nu en in de toekomst, dat de keuze voor elektrisch rijden makkelijker maakt.

PARTNERS

- Regio Noord (provincie Groningen, provincie Fryslân en provincie Drenthe)
- Netbeheerders in Noord-Nederland
- RGA
- ELaad

ROL PROVINCIE

- Ondersteunen van gemeenten (via laadconsulenten)
- Verbinden van initiatieven en betrokken partijen
- Faciliteren van de uitrol door gemeenten te begeleiden bij de keuze voor een passend inkoopmodel

PLANNING

- Doorlopend. Huidige concessie tot 2022 is 1 jaar verlengd (2023). Vanaf juli 2023 start er een nieuwe concessie.

SAMENHANG MET

- Zero-emissielogistiek
- Nieuwe concessie publieke laadpalen

REGIONAAL MOBILITEITSPLAN (RMP) (SG 9)

Het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) is de regionale vertaling van de doelstellingen op het gebied van slimme en groene mobiliteit en infrastructuur uit het landelijke Klimaatakkoord. Elke regio/provincie moet zo'n plan maken.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Een Regionaal Mobiliteitsplan waarin de doelstellingen van zowel de provincie als de regio met betrekking tot toekomstbestendige (conform het nationale Klimaatakkoord) en dus slimme en groene mobiliteit en infrastructuur zijn opgenomen.
- ✓ Bijdragen aan de transitie naar een duurzaam en zorgeloos mobiliteitssysteem.

PARTNERS

- Gemeenten
- Andere provincies
- Rijk
- Hive.Mobility-partners

ROL PROVINCIE

- Aanjager
- Programmaleid
(afstemming met de regio)

PLANNING

- 2023-2040

SAMENHANG MET

- Klimaatakkoord
- EU
- Klimaatagenda 2030
- Programma Mobiliteit
- CO₂-prestatieladder
- Omgevingsvisie
- Regionale Energie Strategie
- Strategische Milieu Agenda provincie Groningen 2021-2040
- Hive.Mobility
- Thema's: alle

AUTONOOM VERVOER FIELDLABS (VERVOLG) (SG 10)

Fieldlabs zijn (al dan niet bestaande) fysieke faciliteiten met infrastructuur waar het ontwikkelen, testen, onderzoeken, certificeren en toepassen van autonome voertuigen in een specifieke modaliteit (lucht, water, rails, weg, buis) en het trainen en opleiden van mensen hiervoor wordt geacommodeerd. Voorbeelden zijn de fieldlabs Eemshaven, Groningen Airport Eelde, Stadskanaal (Makeport Mercurius) en Zernike.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ De opgezette/opgerichte fieldlabs blijven goed functioneren, breiden indien nodig/mogelijk uit en/of er komen extra fieldlabs bij in de provincie/regio.
- ✓ Implementatie autonoom vervoer in het dagelijkse mobiliteitssysteem (voor alle modaliteiten).
- ✓ Betere leefbaarheid en bereikbaarheid door o.a. een efficiënter, inclusief, vraaggestuurd/flexibel, duurzaam, hoogfrequent inzetbaar systeem.
- ✓ Belangrijke bijdrage aan zowel de verstedelijkings- als verdorplingsopgaven (weinig ruimte voor parkeren en nieuwe infrastructuur in de steden en juist hoge frequentie, flexibeler en vraaggestuuder vervoer nodig in de dorpen).
- ✓ Delen van kennis en ervaring en deze inzetten voor nieuwe banen aansluitend bij de arbeidsmarkt van de toekomst door koppeling aan bestaande en nieuwe opleidingen/omscholing/cursussen.
- ✓ Belangrijk deel van de oplossing voor het steeds groter wordend personeelsprobleem in alle mobiliteitssectoren (buschauffeurs, machinisten, vrachtwagenchauffeurs, kapiteins, etc.).
- ✓ Bijdrage aan het betaalbaar houden van het (openbaar) vervoer, doordat autonoom vervoer minder exploitatielasten heeft en brandstof bespaart.
- ✓ Bijdrage aan de verduurzamingsopgave door zero-emissiemateriaal, efficiëntere inzet, betere lifecycle en besparing van brandstof.

PARTNERS

- Hive.Mobility-partners: kennisinstellingen en marktpartijen
- Gemeenten
- Rijk, inclusief toelatingsinstanties
- EU
- 5Groningen

ROL PROVINCIE

- Aanjager/launching customer
- Cofinancier (+ kansen externe cofinanciering)
- Programmaleider (inhoudelijke en financiële voortgang en samenhang in en tussen alle field labs)
- Concessieverlener

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF
- EU (Fit for 55)
- Rijk (Klimaatakkoord)
- Thema's: Publieke Mobiliteit en Goederenvervoer & Logistiek

PLANNING

In 2025-2030:

- beginnen we in het buitengebied met de eerste reguliere verbindingen met autonome voertuigen op de weg; reizigers in het buitengebied naar dorpen maken gebruik van de hubs.
- kunnen processen op de busremise(s) autonoom worden uitgevoerd (bijvoorbeeld wassen en voorrijden).
- zetten we de eerste autonoom rijdende treinen in de reguliere dienstregeling in (GoA level 2).
- starten in Groningen de eerste (commerciële) bezorgdiensten met drones door de lucht voor medische en andere goederen t/m 200 kg en vinden de eerste testvluchten met personen plaats.
- gaan de eerste autonome schepen voor onder meer inspectie en beheer en onderhoud de zee op en zijn de eerste autonome pontjes actief op de binnenlandse wateren in onze provincie.

In 2030-2035:

- beginnen we met autonome voertuigen ook naar de rand van grootstedelijk gebied te rijden, vanaf hubs naar de rand van grotere kernen.
- openen de eerste heliplatforms bij hubs en op enkele andere strategische plekken voor goederen en personen.

Vanaf 2035:

- zijn autonome voertuigen over de weg ook geschikt voor in drukke stedelijke centra.
- rijden alle treinen autonoom op niveau GoA level 4.
- is autonoom varen gemeengoed geworden in de hele scheepvaartsector en wordt het toegepast waar het echt meerwaarde heeft.
- is autonoom vliegen gemeengoed geworden voor goederen- en personenvervoer op plekken waar het echt meerwaarde heeft.

ZERO-EMISSIELOGISTIEK (50-100 VOERTUIGENPLAN) (SG II)

Ook de logistieke sector moet de komende jaren overstappen naar zero-emissie-voertuigen. Op dit moment is de markt hiervoor nog onvoldoende volwassen om dit volledig zelf te doen. Voor een deel van de voertuigen geldt dat deze bijvoorbeeld alleen naar waterstof kunnen overschakelen, gezien hun dagelijkse inzet en afgelegde aantal kilometers.

Zeker voor waterstof geldt dat de onrendabele top nog te fors is voor alleen de markt om te financieren. En doordat er daardoor onvoldoende voertuigen op de markt komen, wachten ook de vulpuntenbouwers met het realiseren van meer

tankinstallaties. Het 50-100 voertuigenplan wil deze kip-ei patstelling doorbreken door het financieren van een deel van de onrendabele top van de voertuigen met een subsidie.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Volwassenheid zero-emissiemarkt logistieke sector.
- ✓ Banen in de regio.
- ✓ Schonere lucht.
- ✓ Invulling/ondersteuning zero-emissie-zonebeleid steden en mogelijk breder.
- ✓ Afnamegarantie tank/laadinfra.

PARTNERS

- Hive.Mobility
- Gemeente Groningen (zero-emissiezone en NPG-project ZESS Hub Westpoort)
- Overige gemeenten
- Rijk
- EU
- Holthausen
- TLN
- Hyundai
- Andere logistieke partijen

ROL PROVINCIE

- Subsidieverlener/cofinancier
- Launching customer

PLANNING

- 2022-2025

SAMENHANG MET

- NPG-aanvragen ZESS Hub Westpoort en Holthausen
- Pilotproject Hyundai, RAL/NAL
- HEAVENN (Hydrogen Valley)
- JTF
- Thema's: Goederenvervoer & Logistiek en Infrastructuur

EMISSIELOOS MATERIEEL (SG 12)

Het materieel tijdens werken op onder meer bouwplaatsen stoot nu nog schadelijke stoffen uit. Net als alle voertuigen en materialen moet dit richting emissieloos gebracht worden. Landelijk zijn hier ook afspraken over gemaakt in een routekaart.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Voor onze aannemers willen we vroegtijdig kunnen aangeven wat onze verwachtingen zijn wat betreft materieel. Zo werken we toe naar zero-emissie in 2030.
- ✓ De opschaling naar zero-emissie zorgt voor minder directe uitstoot van CO₂, fijnstof en stikstof.
- ✓ Zo geven we handen en voeten aan de routekaart 'Schoon en emissieloos bouwen' (SEB).

PARTNERS

- Diverse aannemers
- Andere provincies

ROL PROVINCIE

- Launching customer
- First adapter

PLANNING

- Zie routekaart voor de tussenstappen

SAMENHANG MET

- CO₂-neutrale wegebouw
- CO₂-neutrale kunstwerken
- CO₂-neutrale kunstwerken
- CO₂-neutraal materiaal
- Emissieloze bouwplaats (SEB) www.opwegnaarseb.nl
- Schone Lucht Akkoord
- Eigen wagenpark
- Hive.Mobility
- Thema's: Infrastructuur en Goederenvervoer & Logistiek

DUURZAME WEGENBOUW (SG 13)

Wij realiseren, beheren en onderhouden de infrastructuur in onze provincie. Daarbij komen bijvoorbeeld bij onze wegen veel schadelijke stoffen zoals CO₂ en stikstof vrij. Ook op andere manieren kunnen we hierbij duurzamer werken, zoals door meer hergebruik.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ De ambitie is om per 2025 net zoveel asfalt te hergebruiken als dat er vrijkomt.
- ✓ Ook is de ambitie om de CO₂, fijnstof, stikstof en toxiciteit te reduceren in de gehele keten. Onder andere door te experimenteren met andere materialen voor beton en bindmiddelen die in asfalt worden gebruikt.
- ✓ Het doel is om toe te werken naar CO₂-neutrale projecten, zonder dat dit de kwaliteit (levensduur, gebruikerservaring, etc.) negatief beïnvloedt.
- ✓ Inmiddels blijkt dat bij sommige projecten de TCO-kosten zelfs al positiever zijn bij deze duurzame varianten.

- ? ✓ Ook kan bij het ontwerp van nieuwe wegen rekening gehouden worden met de CO₂-uitstoot van de gebruikers zelf.
- ✓ Een koppelkans ligt er om bij de voormalige afdeling ECP/EZ te verkennen of betonmolens kunnen worden meegenomen bij de vergroening van de industrie.

PARTNERS

- Betonketen/asfaltketen
- Bouwcirculair
- Aannemers

ROL PROVINCIE

- Launching customer
- First adapter

PLANNING

- Zie routekaart voor de tussenstappen

SAMENHANG MET

- CO₂-neutrale betonbouw
- CO₂-neutrale kunstwerken
- CO₂-neutraal materieel
- CO₂-neutraal materiaal
- Milieu Kosten Indicator (MKI)
- Fijnstof
- Stikstof
- Manifest duurzame grond-, weg- en waterbouw
- Hive.Mobility
- Thema's: Infrastructuur en Goederenvervoer & Logistiek

DUURZAAM MATERIAAL (SG 14)

Om de uitstoot van ons eigen materiaal in kaart te brengen, werken we aan de CO₂-monitor. Daarnaast willen we ons als provincie laten certificeren voor de CO₂-prestatieladder vanuit het programma Duurzame Ontwikkeling. Ook zetten we de CO₂-prestatieladder en Milieukostenindicator (MKI)-standaard in bij uitvragen naar aannemers. Hiermee kunnen we het proces om te komen tot de verminderende milieu-impact waarborgen en motiveren.

Verder verkennen wij hoe we het materialenpaspoort willen inzetten, met als doel het inzichtelijk maken van materialen. Zo is bij de volgende vervanging duidelijk wat er ligt en hoe circulair het areaal is.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ De inzet van een CO₂-monitor en de CO₂-prestatieladder voor onszelf borgt dat wij zo min mogelijk CO₂ en andere schadelijke stoffen uitstoten bij het gebruik van materialen en uiteindelijk minimaal CO₂-neutraal worden en vervolgens ook MKI-neutraal en 100% circulair.
- ✓ De inzet van de CO₂-prestatieladder en MKI-standaard voor aannemers, evenals het materialenpaspoort beogen hetzelfde te bereiken als bij onszelf, alleen dan voor de werken die we aanbesteden.
- ✓ Bij verschillende werken zien we dat duurzaam materiaal inzetten bovendien kan leiden tot lagere TCO-kosten.

PARTNERS

- Marktpartijen
- Het Rijk
- Regionale en lokale overheden

ROL PROVINCIE

- Voorbeeldfunctie

PLANNING

- **Doorlopend:** certificering nu op trede 3, CO₂-monitor ligt bij gedeputeerden
- **2035:** CO₂-neutraal
- **Uiterlijk 2050:** MKI-neutraal en 100% circulair

SAMENHANG MET

- CO₂-neutrale wegebouw
- CO₂-neutrale kunstwerken
- CO₂-neutraal materieel
- CO₂-neutraal materiaal
- Milieukostenindicator (MKI)
- Circulariteit
- Tools van duurzame grond-, weg- en waterbouw
- Hive.Mobility
- Thema's: Infrastructuur en Goederenvervoer & Logistiek

DUURZAME BEWEEGBARE KUNSTWERKEN (SG 15)

Binnen de kunstwerken (bruggen, sluisen, etc.) maken we onderscheid tussen constructies en installaties. Voor constructies wordt vooral gekeken naar de TCO, biodiversiteit en de Milieukostenindicator (MKI) om duurzaamheid te waarborgen. Voor de installaties is het belangrijk om te kijken naar wat wordt gebruikt en of dit duurzamer kan. Denk aan groene stroom On-Grid (via het lokale elektriciteitsnet) opgewekt of biologisch afbreekbare smeermiddelen. Circulariteit is ook een thema waarop we letten.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Bij de constructies werken we toe naar CO₂-neutraliteit en vervolgens MKI-neutraliteit en 100% circulariteit.
- ✓ De circulariteit en lokale opwek van stroom zorgt voor een reductie van de milieu-impact en zo duurzaam mogelijke installaties.

PARTNERS

- Waterschappen
- Marktpartijen

ROL PROVINCIE

- Launching customer
- First adapter

PLANNING

- Zie routekaart voor de tussenstappen

SAMENHANG MET

- CO₂-neutrale wegenbouw
- CO₂-neutrale betonbouw
- CO₂-neutraal materieel
- CO₂-neutraal materiaal
- Hive.Mobility
- Thema's: Infrastructuur

DUURZAME BETONBOUW (KUNSTWERKEN) (SG 16)

Beton is het belangrijkste element voor constructies van kunstwerken. Ondanks de lange levensduur zijn zeker nog reducties van milieu-impact mogelijk. Binnen de betonbouw maken we onderscheid tussen hoofd- en hulpconstructies. Bij hulpconstructies kunnen CO₂-reducerende maatregelen eerder worden doorgevoerd, omdat het risico hierbij minder groot is dan bij hoofdconstructies. Er wordt gekeken naar vervangende materialen, zoals geopolymere, om de CO₂-impact van een bouwwerk te reduceren.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Duurzame betonbouw met steeds minder uitstoot van CO₂ en andere schadelijke stoffen.
- ✓ Het streven is om CO₂-neutraal te zijn in 2035 en MKI-neutraal uiterlijk in 2050.

PARTNERS

- Betonketen Groningen
- Bouwcirculair
- Aannemers

ROL PROVINCIE

- Launching customer
- First adapter

PLANNING

- Zie routekaart voor de tussenstappen

SAMENHANG MET

- CO₂-neutrale wegebouw
- CO₂-neutrale kunstwerken
- CO₂-neutraal materieel
- CO₂-neutraal materiaal
- Milieukostenindicator (MKI)
- Circulariteit
- Tools van duurzame grond-, weg- en waterbouw
- Hive.Mobility
- Thema's: Infrastructuur en Goederenvervoer & Logistiek

OPSCHALEN VAN INNOVATIES (SG 17)

Als provincie testen we veel verschillende innovaties. Deze zijn nodig voor het moderniseren en verduurzamen van het areaal. Maar veel innovaties verdwijnen uit het collectieve geheugen als ze eenmaal zijn uitgevoerd. Het is juist dan interessant om te zien en te volgen hoe een innovatie zich na een aantal jaar gedraagt. Dit kan eventueel leiden tot verdere opschaling.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Innovaties worden op een centraal punt gemonitord; hierdoor krijgen ze meer bekendheid en zijn ze beter te standaardiseren.
- ✓ Ook kan er dan beter over worden gecommuniceerd en kunnen gemeenten en andere partijen profiteren van de kennis en ervaring die wordt opgedaan.

PARTNERS

- Infra-innovatienetwerk
- Marktpartijen
- Hive.Mobility (en partners)

ROL PROVINCIE

- Verzamelen
- Verbinden
- Verspreiden

PLANNING

- Doorlopend, start in 2022

SAMENHANG MET

- Alle fiches met innovaties
- Hive.Mobility
- Thema's: Infrastructuur, Goederenvervoer & Logistiek, Publieke Mobiliteit en Verkeersveiligheid

DUURZAAMHEIDSDOKTER (SG 18)

Duurzaam inkopen met de Milieukostenindicator (MKI) is lastig, zeker voor kleine overheden. Door te zorgen voor een vraagbaak waar alle gemeenten gratis en laagdrempelig hun vragen kunnen stellen, kunnen ook kleine overheden duurzaamheid SMART aanbesteden. Dit is aanvullend op de landelijke cursus van Rijkswaterstaat.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Gemeenten heb één vast punt in hun eigen provincie waar ze altijd terecht kunnen en waar ze kennis en ervaring kunnen delen.
- ✓ Kennis en ervaringen worden daardoor beter gedeeld en ingezet.
- ✓ Alle gemeenten in onze provincie (en wijzelf) kopen dankzij de duurzaamheidsdokter in alle gevallen zo duurzaam mogelijk in.

PARTNERS

- Groninger gemeenten
- Waterschappen

ROL PROVINCIE

- Facilitator
- Vraagbaak, actief benaderen, kennisdeling

PLANNING

- 2022 starten - tot zo lang als nodig

SAMENHANG MET

- CO₂-neutrale wegebouw
- CO₂-neutrale kunstwerken
- CO₂-neutraal materieel
- CO₂-neutraal materiaal
- Inkoopkracht bundelen
- Milieu Kosten Indicator (MKI)
- Duurzaam aanbesteden
- Human Capital Agenda
- Hive.Mobility
- Thema's: Infrastructuur en Goederenvervoer & Logistiek

WATERSTOF/ZERO-EMISSIETREINEN WUNDERLINE (BOUWSTAP 2) (SG 19)

Voor de realisatie van een volgende stap in het Wunderline-project is extra treinmateriaal nodig. Conform de afspraken in de concessie en onze eigen doelstellingen wordt elke nieuw aangeschafte trein gedurende de looptijd van de huidige concessie een zero-emissie trein. Dit is vooruitlopend op de stap om uiterlijk in de nieuwe treinconcessie vanaf eind 2035 alle treinen zero-emissie te hebben.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Twee extra waterstofftreinen (boven op de vier die al in aanbesteding zijn). Deze twee zijn specifiek bedoeld als extra treinen voor het Wunderline-project.
- ✓ Minder schadelijke uitstoot, minder geluid, meer banen, volwassener markt.

PARTNERS

- Arriva
- Ministerie I&W
- treinbouwer(s)
- EU
- LNVG Niedersachsen

ROL PROVINCIE

- Launching customer
- Cofinancier/subsidieverlener
- Concessieverlener

PLANNING

- Realisatie 2026-2028

SAMENHANG MET

- Project aanschaf vier waterstofftreinen (met NPG, EU, Rijk)
- JTF
- Tankinfrastructuur/afnamegarantie groene waterstof
- Thema's: Publieke Mobiliteit, Infrastructuur en Goederenvervoer & Logistiek

INKOOPKRACHT BUNDELEN (DUURZAME INFRASTRUCTUUR) (SG 20)

Om processen te verduurzamen, moet de markt grote investeringen doen. Dat kan alleen als er voor een langere termijn grote vraag naar verduurzaming is. Dit kunnen we verwezenlijken door samen massa te creëren door op een gelijke manier in te kopen met partners in het gebied, zoals gemeenten en waterschappen. De hoofdtaak is dus om alle gemeenten en waterschappen te laten aanhaken.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Het zoveel mogelijk bundelen van de inkoopkracht leidt tot zo duurzaam mogelijk inkopen op een manier die zo goed mogelijk te betalen is. Bovendien is de verwachting dat zo sneller duurzame stappen gezet worden dan met allemaal kleinere losse uitvragen met verschillende eisen.

Als we bijvoorbeeld de milieu-impact van asfaltmolens willen verkleinen, moet er veel Lage Temperatuur Asphalt (LTA) worden uitgevraagd. We kunnen dus met opdrachtgevers in de buurt van deze molens afspreken om LTA uit te vragen.

PARTNERS

- Groninger gemeenten
- Waterschappen
- Buyer groups
- Asphalt- en betonketen

ROL PROVINCIE

- Voorbeeldfunctie
- Kennis delen
- Actief benaderen

PLANNING

- Doorlopend, start in 2022

SAMENHANG MET

- CO₂-neutrale wegenbouw
- CO₂-neutrale kunstwerken
- CO₂-neutraal materieel
- CO₂-neutraal materiaal
- Bestuursakkoord KCI
- Thema's: Infrastructuur

HUMAN CAPITAL AGENDA (SG 21)

Er is in verschillende sectoren een groot tekort aan zowel kennis en capaciteit, zowel bij overheden als marktpartijen. De vraagstukken rondom slimme en groene mobiliteit zijn hier een goed voorbeeld van. De groep 'experts' is relatief klein, zeker bij gemeenten. Met de Human Capital Agenda willen we hier iets aan doen. We kunnen met elkaar nog zoveel plannen en ambities hebben, als er geen kennis en menskracht is om ze te realiseren, komen ze nooit van de grond. Dit Human Capital programma voor Smart Mobility is landelijk opgezet en koppelen we in onze regio aan het Hive Mobility Center.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Het slim inzetten van de bestaande expertise en koppeling van de huidige en verwachte vragen aan 'menselijk kapitaal' met de opleidingen van kennisinstellingen.
- ✓ Voor bijvoorbeeld gemeenten ook centraal informatie delen over de verschillende thema's binnen slimme en groene mobiliteit (onder andere trainingen, cursussen, roadshows e.d. voor organiseren).
- ✓ Vergroting van de groep met kennis en breder delen van concrete praktijkvoorbeelden.
- ✓ Uiteindelijk kan met meer kennis en menskracht ook beter geprofiteerd worden van de mogelijkheden die smart mobility (o.a. voor gemeenten) biedt.

PARTNERS

- Provincies Drenthe en Friesland
- RGA
- Rijk
- Gemeenten
- Kennisinstellingen
- Hive.Mobility

ROL PROVINCIE

- Coördinerend/faciliterend
- Cofinancier

PLANNING

- 2022-2032

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF
- Rijk
- EU (Fit for 55)
- Thema's: publieke mobiliteit, goederenvervoer & logistiek en infrastructuur

HIVE MOBILITY CENTER (VERVOLG) & ORGANISATIE (SG 22)

Hive.Mobility is een netwerkorganisatie. Het is hét innovatiecentrum op het gebied van mobiliteit in Noord-Nederland. Hier werken we samen aan de ontwikkeling van slimme en groene oplossingen op het gebied van mobiliteit voor personen- en goederenvervoer. Het Hive Mobility Center wordt hét voorportaal om alle bestaande en toekomstige slimme en groene mobiliteitsplekken en initiatieven te versterken en promoten. Het Center bestaat, naast kantoorruimtes, uit drie hoofdonderdelen: A) Garage van de Toekomst; B) Experience Center; C) Fieldlab (met als leidende Hive-thema: autonoom vervoer).

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Betere samenwerking en kennisuitwisseling tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van slimme en groene mobiliteit. Dit leidt onder meer tot het beter realiseren van onze provinciale ambities op dit vlak. De provinciale dekking voor de kosten van de Hive Mobility organisatie loopt nu tot en met 2023.
- ✓ Instandhouding en verdere inrichting fase 1 Hive Mobility Center en uitbreiding met volgende fase(s) conform het opgestelde PvE. We zien dat er nu al meer vraag is dan er oorspronkelijk aan ruimte gepland is voor fase 1.

- ? ✓ Meer relevante opleidingen gericht op de banen in de toekomstige arbeidsmarkt qua slimme en groene mobiliteit (Garage van de Toekomst runnen en uitbreiden met fase 2 en verder).
- ✓ Betere zichtbaarheid/bekendheid van Hive.Mobility zelf en de gezamenlijke initiatieven en daarmee ook betere zichtbaarheid van Groningen (Noord-Nederland) als innovatieve voorbeeldregio op dit gebied bij zowel professionals als inwoners.
- ✓ Meer onderzoeks-, test- en ontwikkelruimte en kantoorruimte voor o.a. nieuwe startups op het gebied van slimme en groene mobiliteit (fieldlab en Garage van de Toekomst runnen en uitbreiden inclusief meer ruimte voor startups).
- ✓ Een plek waar je de mobiliteit van de toekomst kan beleven als professional en als burger (Experience Center runnen en uitbreiden met fase 2 en verder).

PARTNERS

- Hive.Mobility-partners (founding & strategisch)
- 5Groningen
- OmniDrones
- Campus Groningen

ROL PROVINCIE

- Founding partner
- Cofinancier

PLANNING

- 2023-2040

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF
- Rijk
- EU
- Thema's: Publieke Mobiliteit, Goederenvervoer & Logistiek, Infrastructuur

CONCESSIEMODEL PUBLIEKE LAADPALEN (RAL/NAL) (SG 23)

In het landelijke Klimaatakkoord zijn per regio afspraken gemaakt over de uitrol van laadinfrastructuur, zodat landelijk een dekkend netwerk ontstaat. Hiervoor werken wij met Drenthe, Fryslân en onze gemeenten samen binnen een concessie. Wij hebben hier bovendien de realisatie van waterstofvulpunten in onze regio aan toegevoegd. De huidige concessie loopt tot medio 2023. Dit is het vervolg daarop.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ 3900 publieke laadpalen in de provincie Groningen uiterlijk in 2030 via het zogeheten concessiemodel (samen met gemeente Groningen en provincie Drenthe).
- ✓ Een plan voor de spreiding van waterstofvulpunten in onze regio.

PARTNERS

- Gemeenten
- Rijk
- Logistieke partijen
- Laadpaalleveranciers en afnemers

ROL PROVINCIE

- Mogelijk garantsteller/voorfinancier
- Facilitator

PLANNING

- **Start:** juli 2023 (voorbereiding in 2022; vervolg huidige concessie 1000 laadpalen)
- Looptijd tot en met 2030

SAMENHANG MET

- Zero-emissielogistiek
- NAL/Klimaatakkoord en Klimaatagenda
- Thema's: Infrastructuur en Goederenvervoer & Logistiek

THEMA 6

VERKEERSVEILIGHEID

PROGRAMMA GEDRAGSBEÏNVLOEDING VERKEERSVEILIGHEID VVB GRONINGEN 2021-2030 (VV 1)

In het Programma Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid zijn alle verkeerseducatie-activiteiten en verkeersveiligheidscampagnes opgenomen die wij vanuit het Verkeer- en Vervoerberaad (VVB, Groningse gemeenten en provincie) uitvoeren. Het gezamenlijke beleid staat beschreven in het VVB Beleidskader Verkeerseducatie 2021-2030. Met het programma leren we verkeersdeelnemers van jong tot oud vaardigheden om veiliger te kunnen deelnemen aan het verkeer. We laten zien, door te ervaren, wat de gevolgen (kunnen) zijn van (eigen) foutief of ongewenst gedrag in het verkeer.

? WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Het fundament - Permanente verkeerseducatie
  - In 2030 neemt 80% (227) van alle basisscholen (287) in elk blokjaar deel aan een verkeerseducatieactiviteit.⁴
Het verwachte bereik hierbij is 40.000 leerlingen per jaar.
  - In 2024 heeft 25% (70) van alle basisscholen deelgenomen aan de fietsveiligheids- en fietsstimuleringsactie HiBike!
  - In 2030 heeft 35% (100) van alle basisscholen deelgenomen aan het traject 'Verkeersveilige schoolomgeving'.
  - In 2030 heeft (nog nader te bepalen) het label 'Verkeersactieve School'. Dit is ons eigen keurmerk waarmee een school aantoont structureel aandacht te hebben voor verkeersveiligheid in en om de school.

4. Een blokjaar is een combinatie van bv. groep 1+2, 3+4 etc.

- In 2030 neemt 50% (50) van alle voortgezetonderwijsvestigingen (100), in zowel de onderbouw als de bovenbouw, deel aan een verkeerseducatieactiviteit. Het verwachte bereik hierbij is 12.000 leerlingen per jaar.
- ✓ Inzet op bredere thema's en verkeersveiligheidscampagnes 18+ doelgroep. Hoofdthema's per specifieke doelgroep of modaliteit en hoofdthema's gekoppeld aan bredere SPV-thema's.
We bereiken de volgende doelgroepen tijdens interventies op straat/festivals:
  - fietsers 18-24 jaar - middelengebruik/ afleiding; het doel is om jaarlijks (minimaal) 3.500 mensen te bereiken.
  - fietsers 25-60 jaar - middelengebruik/ afleiding; het doel is om jaarlijks (minimaal) 3.500 mensen te bereiken.

- ✓ Vervolg inzet 18+
  - Senior Fietsers 65+
In 2024 hebben we 23.000 mensen bereikt.
  - Jonge automobilisten 18-24 jaar - middelengebruik/afleiding/snelheid
Het doel is om jaarlijks (minimaal) 8.000 mensen te bereiken.
  - Automobilisten 25-59 jaar - middelengebruik/afleiding/snelheid
Het doel is om jaarlijks (minimaal) 5.500 mensen te bereiken.
- ✓ Traject- of locatiegerichte aanpak verkeers(on)veiligheid
Het doel is dat er (ook kleinschalige, lokale) traject- of locatiegerichte projecten met behulp van een 3E-aanpak door de wegbeheerders in Groningen worden uitgevoerd.
  - In 2030 hebben we op 20 wegen een 3E-aanpak uitgevoerd.
- In 2030 hebben we op 20 schoolroutes een communicatieve verkeersveiligheidsaanpak uitgevoerd.
- In 2030 hebben 100 scholen het traject 'Verkeersveilige schoolomgeving' doorlopen.
- ✓ Werkgeversaankpak Verkeersveiligheid
  - In 2030 hebben we met 20 werkgevers een aanpak opgesteld.
- ✓ De activiteiten dragen bij aan onze hoofddoelstelling:
  - Verbetering van de verkeersveiligheid.
  - Bijdrage aan de doelstelling van nul verkeerslachtoffers in 2050.

PARTNERS

- Groningse gemeenten
- Maatschappelijke organisaties
- Brancheorganisaties
- Politie Noord NL
- Openbaar Ministerie

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Facilitator

PLANNING

- Doorlopend, jaarlijkse activiteiten tot 2030

SAMENHANG MET

- Beleidsplan en Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Provinciale wegen
- Beleidsplan en Uitvoeringsprogramma Fiets

SECRETARIAAT EN ORGANISATIE VERKEER- EN VERVOERBERAAD GRONINGEN (VV 2)

In de planwet verkeer en vervoer is opgenomen: 'Ten behoeve van de onderlinge afstemming van het verkeer- en vervoerbeleid van Rijk, provincies en gemeenten en de uitvoering daarvan is er op nationaal en provinciaal niveau een Verkeer- en Vervoerberaad.'

Het Verkeer- en Vervoerberaad Groningen (VVB) is een samenwerkingsverband van de provincie Groningen, de gemeenten en (maatschappelijke) organisaties. Het VVB overlegt op ambtelijk en bestuurlijk niveau en stemt af over het brede werkveld

van verkeer en vervoer. Daarnaast zorgt het VVB voor vertaling van het Rijksbeleid in regionaal en lokaal beleid en voor kennisuitwisseling.

Het VVB-secretariaat is verantwoordelijk voor de organisatie en ondersteuning van alle activiteiten voor de regionale regie voor uitvoering van het (nationaal) Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 en voor de werkzaamheden voor het programma Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Samenwerkingskansen en kennisuitwisseling.
- ✓ Een meer uniforme aanpak (binnen de overheden) voor mobiliteitsbeleid.
- ✓ Eenduidige verkeersveiligere inrichting van infrastructuur op alle wegen.

PARTNERS

- Gemeenten
- OV-Bureau Groningen Drenthe
- Groningen Bereikbaar
- Rijkswaterstaat
- Politie Eenheid Noord Nederland-district Groningen
- Openbaar Ministerie
- Veilig Verkeer Nederland
- ANWB
- Fietsersbond
- Cumela
- Transport en Logistiek Nederland
- Vereniging Groninger Gemeenten
- Wandelnet

ROL PROVINCIE

- Facilitator
- Organisator

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Beleidsplan en Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Provinciale wegen
- Beleidsplan en Uitvoeringsprogramma Fiets
- Binnen het VVB wordt afstemming gezocht met en is er samenhang met veel verschillende onderwerpen uit de sector Mobiliteit.

ACTIVITEITEN EN PROJECTEN VERKEERSVEILIGHEID (INCLUSIEF ONDERZOEK EN MONITORING) (VV 3)

Het Strategische Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV) bevat een gezamenlijke strategische visie op het verkeersveiligheidsbeleid van alle overheden. Uit cijfers blijkt dat het aantal verkeersgewonden blijft stijgen en de daling van het aantal verkeersdoden stagneert. De provincie streeft naar nul slachtoffers. Op basis van een proactieve risicogestuurde aanpak komen wij tot (risico-)locaties, wegen, wegvakken, thema's of doelgroepen waar de verkeersveiligheid verbeterd zou moeten worden.

De keuze voor projecten en activiteiten is gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid op onze provinciale wegen en fietspaden. De projecten en activiteiten passen binnen de negen thema's uit het SPV en pakken we op met de succesvolle zogeheten 3E-aanpak (Education, Engineering en Enforcement). Door in te zetten op educatie, infrastructuur en handhaving kiezen we voor een integrale aanpak om de verkeersveiligheid te verbeteren. Het betreft hier dus niet alleen infrastructuurmaatregelen maar ook andere activiteiten die de verkeersveiligheid bevorderen. Hierbij kan gedacht worden aan educatie-activiteiten, voorlichting (met name opgepakt in VVB-verband) maar ook andere innovatieve toepassingen, activiteiten en infrastructurele maatregelen.

Daarbij proberen wij zoveel mogelijk 'werk met werk' te maken door de uitvoering van de projecten, waar mogelijk, te koppelen aan bijvoorbeeld het Programma Groot Onderhoud en het uitvoeringsprogramma Fiets.

Een belangrijke reguliere activiteit is onderzoek en monitoring. We voeren jaarlijks verkeersonderzoeken uit. Deze zijn ook vaak voor allerlei andere projecten en andere beleidsvelden bruikbaar, bijvoorbeeld geluidsberekeningen, Groningen Bereikbaar of data-inwinning voor het fietsbeleid. Daarnaast dragen we zorg voor het beheer en onderhoud van eigen apparatuur voor het inwinnen van verkeersdata. Het betreft hier een provinciaal netwerk voor het inwinnen van intensiteiten en snelheidsgegevens.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Verbetering van de verkeersveiligheid met als doel nul slachtoffers in 2050. Het doel in 2035 is 65% minder ongevallen/verkeersslachtoffers t.o.v. 2019. We richten ons hierbij op het voorkomen van ongevallen met letsel.
- ✓ Eenduidige verkeersveiligere inrichting van infrastructuur op alle wegen en fietspaden met als doel dat in 2035 is 40% van onze provinciale fietspaden en 30% van onze wegen Duurzaam Veilig is ingericht.
- ✓ Zo min mogelijk menging langzaam verkeer en zwaar verkeer met als doel dat in 2035 60% van de wegen zo is ingericht dat er geen menging is.
- ✓ Een afname van alcoholgebruik van 35% van de geconstateerde overtredingen door de politie in 2035 ten opzichte van 2019.
- ✓ Een afname van de snelheidsovertredingen van 35% in 2035 ten opzichte van 2019.
- ✓ Verkeersdata ten behoeve van beleid projecten, beheer en onderhoud, monitoring landelijke wetgeving, afhandeling meldingen/klachten, verkeersprognoses voor 2040-2050.

PARTNERS

- Gemeenten
- Maatschappelijke organisaties
- Politie
- Het Openbaar Ministerie
- Rijksuniversiteit Groningen
- UMCG
- Nationaal Dataportaal Wegverkeer
- Groningen Bereikbaar
- Adviesbureaus

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Wegbeheerder

PLANNING

- Doorlopend

SAMENHANG MET

- Het streven naar verkeersveiligheid is een harde randvoorwaarde voor elke opgave en oplossingsrichting. Daarnaast is er een directe link met het Beleidsplan en Uitvoeringsprogramma Fiets en Onderhoudsprogramma Provinciale wegen en fietspaden.

SUBSIDIEREGELING STRATEGISCH PLAN VERKEERSVEILIGHEID (VV 4)

Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV) bevat een gezamenlijke strategische visie op het verkeersveiligheidsbeleid van alle overheden. Uit cijfers blijkt dat het aantal verkeersgewonden blijft stijgen en de daling van het aantal verkeersdoden stagneert. De provincie streeft naar nul slachtoffers.

Vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de verkeersveiligheid te verbeteren, ligt er een grote opgave voor de provincie en de gemeenten. In november 2021 hebben de Groningse gemeenten en de provincie samen de regionale uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid VVB Groningen 2021-2024 opgesteld en vastgesteld. Om een impuls te geven aan thema's uit de regionale uitvoeringsagenda en

uit het SPV, is een subsidieregeling opgesteld voor projecten die aantoonbaar bijdragen aan de verkeersveiligheid. Het betreft hier niet alleen infrastructuurmaatregelen, maar ook andere activiteiten die de verkeersveiligheid bevorderen. Hierbij valt te denken aan educatieactiviteiten, voorlichting (onder specifieke doelgroepen) en andere innovatieve toepassingen, activiteiten en infrastructurele maatregelen.

Daarnaast heeft het Rijk ook een investeringsimpuls SPV opgesteld. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid voor zowel de provincie als gemeenten om gebruik te maken van deze beide regelingen. Zodoende kunnen nog meer projecten voor verbetering van de verkeersveiligheid worden uitgevoerd.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Verbetering van de verkeersveiligheid.
- ✓ Bijdrage aan de doelstelling van nul verkeersslachtoffers in 2050.

PARTNERS

- Gemeenten
- Maatschappelijke organisaties

ROL PROVINCIE

- Regisseur
- Wegbeheerder
- Samenwerkingspartner

PLANNING

- Jaarlijks

SAMENHANG MET

- Elke opgave en elk thema uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit

THEMA

MOBILITEIT BREED

COFINANCIERINGSBUDGET PROGRAMMA'S EU EN RIJK (EVT. GEMEENTEN) (MB 1)

In de afgelopen jaren hebben we regelmatig gezien dat zich kansen aandienen om een deel van onze ambities/plannen te realiseren met cofinanciering vanuit Europa en soms het Rijk. Daarvoor is in bijna alle gevallen ook een cofinancieringsbijdrage vanuit onszelf nodig. Niet voor alle plannen is deze cofinanciering altijd beschikbaar, waardoor we soms kansen missen. Dit kan gaan om al bestaande plannen en ambities en in sommige gevallen ook om juist nog een extra plus daarbovenop.

WAT LEVERT HET OP?

- ✓ Gezien alle mogelijkheden die er de komende jaren vanuit onder meer het Fit for 55-programma vanuit Europa (op in elk geval het gebied van Publieke en Slimme en Groene Mobiliteit) en het landelijke beleid/Klimaatakkoord komen, is er een grote kans om een sneeuwbaaleffect te realiseren als we onze eigen cofinanciering op orde hebben.
- ✓ Op deze manier kunnen we meer ambities uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit financieren.
- ✓ Aanwending voor cofinanciering van eventuele gemeentelijke projecten, die daarmee een deel van onze ambities realiseren.

PARTNERS

- EU
- Rijk
- Gemeenten
- Marktpartijen en kennisinstellingen

ROL PROVINCIE

- Cofinancier

PLANNING

- 2022-2040

SAMENHANG MET

- NPG
- JTF
- Rijk (klimaatakkoord)
- EU (Fit for 55)
- Gemeentelijke mobiliteitsprogramma's
- Investerings door marktpartijen en onderzoeksmiddelen kennisinstellingen (o.a. NWO)
- Thema's: Publieke Mobiliteit, Goederenvervoer & Logistiek, Infrastructuur, Slimme en Groene Mobiliteit en Verkeersveiligheid

Wat Groningers beweegt

Overzicht Projecten en Activiteiten

Behorend bij het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit

Provincie Groningen

Gedeputeerde Staten, september 2022

Tekst

Provincie Groningen

Redactie, ontwerp en vormgeving

Vonc Communicatie

info@provinciegroningen.nl

0503164933